

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ
КОЛЕГІУМ» імені Т. Г. ШЕВЧЕНКА**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання практичних робіт
з курсу *Інтелектуальна власність*
для студентів спеціальності 181 Харчові технології оздоровчого
призначення

Чернігів 2024

Укладачі: доктор філософії (кандидат технічних наук), доцент Лапицька Надія Василівна, кандидат технічних наук, старший викладач Шкляєв Олексій Миколайович

Лапицька Н. В.

Методичні вказівки до виконання практичних робіт з курсу «Інтелектуальна власність» для студентів спеціальностей 181 Харчові технології оздоровчих продуктів / уклад. Лапицька Н. В., Шкляєв О. М. Чернігів: НУЧК імені Т.Г. Шевченка, 2024. 65 с.

Рецензенти:

Мехед О. Б. – професор кафедри біології Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, доктор педагогічних наук
Карпенко Ю. О.– доцент кафедри екології, географії та природокористування Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, кандидат біологічних наук

Затверджено на засіданні кафедри хімії, технологій та фармації:
протокол № 2 від 30 серпня 2024 року

Затверджено на вченій раді природничо-математичного факультету:
протокол №2 від 23 вересня 2024 року

Дисципліна *Інтелектуальна власність* входить до переліку основних дисциплін ОПП Харчові технології оздоровчих продуктів. Ця дисципліна є однією з профільних дисциплін майбутніх магістрів харчової промисловості та формує поняття щодо об'єктів інтелектуальної власності, їх охорону та розпорядження ними.

Представлений практикум є доповненням підручників з інтелектуальної власності, містить дидактичні матеріали, завдання, приклади. В практикумі наведена послідовність складання документів, які надаються до заяв на набуття та реєстрацію прав інтелектуальної власності та послідовність виділення ноу-хау з патентної документації, звернута увага на окремі аспекти ліцензування прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Перед виконанням практичної роботи з практикуму здобувачі вищої освіти вивчають запропонований теоретичний матеріал, опрацьовують методичні вказівки до роботи та отримують у викладача дозвіл на її виконання. Після обробки результатів здобувачі вищої освіти готують звіт таким чином, як це вказано у роботі.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
Практична робота № 1. Патентний пошук.....	5
Практична робота № 2. Написання структурних рубрик відповідно МПК по бюлетенях, за пошуковими системами та базами даних Укрпатенту.....	9
Практична робота № 3. Підбір аналогів і вибір найближчого аналога. Правила написання формули, реферату та опису патенту на корисну модель / винахід.....	13
Практична робота № 4. Пошук знаків для товарів і послуг. Оформлення заявки на торгівельну марку.....	27
Практична робота № 5. Оформлення «ноу-хау» до патенту.....	38
Практична робота № 6. Складання ліцензійного договору.....	43
ДОДАТКИ.....	47
Додаток А1 Бланк для укладання проєкту ліцензійного договору.....	47
Додаток А2 Витяг з Цивільного кодексу України. Глава 75	
РОЗПОРЯДЖЕННЯ МАЙНОВИМИ ПРАВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	62

ВСТУП

Основною метою дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти практичних навичок в області інтелектуальної власності та патентознавства, а також поглиблення і закріплення теоретичних знань у цьому напрямку.

Науково доведено, що економічне зростання і розвиток підприємств забезпечується, насамперед, науково-технічним прогресом в усіх сферах народного господарства. У цьому зв'язку важливим є вміння розробляти, документувати і продавати продукти інтелектуальної праці.

Крім того, створення конкурентоспроможної продукції, що відрізняється новизною і високим науковим змістом, не можливо без застосування нових рішень, що стають ефективним засобом у конкурентній боротьбі, у створенні нових технологій. Саме тому навички, здобуті здобувачами вищої освіти у ході вивчення дисципліни «Інтелектуальна власність» у межах програми підготовки магістрів за спеціальністю Харчові технології оздоровчих продуктів, дозволять майбутнім фахівцям плідно працювати. Це буде можливим завдяки набутим вмінням щодо здійснення патентного пошуку, пошуку розробок за рубриками МПК. Це дасть можливість використовувати новітні розробки у професійній діяльності. Також здобувачі вищої освіти засвоять навички підбору аналогів і прототипів для написання власних охоронних документів, навчаться оформлювати охоронні документи та заявки для їх подачі. Це буде рухати науково-технічний розвиток підприємства вперед, дозволить досягати нових рівнів розвитку і, відповідно, отримувати більші прибутки. Також здобувачі вищої освіти в ході виконання практичних робіт здобудуть навички роботи із торговими марками та заявками на їх отримання, оформлення ноу-хау та складання ліцензійних договорів.

Цей практикум доповнює затверджені підручники, надає можливість сформувати вміння стосовно набуття прав на підставі наведених прикладів та розроблених дидактичних матеріалів.

Практична робота № 1

Патентний пошук

Мета роботи: Навчитися здійснювати пошук охоронних документів з метою перевірки новизни ідеї та її промислової придатності; навчитися користуватися базами даних.

Завдання:

- 1) Знайти аналоги і прототипи патентів за темою власного наукового дослідження;
- 2) Навчитися здійснювати пошук охоронних документів за різними вихідними даними.

Теоретичні відомості

Патентні дослідження: проводяться на всіх етапах життєвого циклу промислового продукту та є ключовим етапом перед початком розробки нового продукту або технології. Їх мета полягає в визначенні патентної ситуації щодо об'єкта, який розробляється. Забезпечуючи комплексний науковий аналіз властивостей розробки на цьому етапі її життєвого циклу, патентні дослідження дозволяють з'ясувати, чи існують вже подібні патенти або технічні рішення, а також визначити ступінь новизни та унікальності ідеї. Це допомагає новаторам покращити свій продукт, забезпечити конкурентні переваги, визначитись з доцільністю його правової охорони та підготуватися до подання заявки.

Патентний пошук: є обов'язковим етапом патентних досліджень, під час якого здійснюється систематизований пошук у фондах патентної та іншої науково-технічної інформації. Цей процес дозволяє ідентифікувати патенти та технічні рішення, які можуть впливати на реалізацію ідеї або можуть перешкоджати отриманню патенту. Патентний пошук також допомагає новаторам знайти додаткові інформаційні матеріали, оглянути останні розробки у відповідній галузі та з'ясувати інформацію про конкурентів та їхні рішення. Це дозволяє підготуватися до реалізації розробки та забезпечити успішне отримання патентної охорони.

Також патентні дослідження та патентний пошук є ключовими для визначення ймовірності порушень прав на чужі патенти, патентної чистоти розробки. **Патентна чистота** є юридичною властивістю розробки та полягає у тому, що вона може бути вільно використана в даній країні без небезпеки порушення діючих на її території патентів, що належать третім особам.

- Переваги патентних досліджень та патентного пошуку для новаторів
- 1 **Визначення новизни ідеї** Дозволяє з'ясувати, чи існують вже подібні патенти або технічні рішення, схожі на запропоновану розробку. Це дозволяє оцінити ступінь новизни проекту та забезпечити його унікальність
 - 2 **Патентоспроможність** Дозволяє з'ясувати, чи можливо отримати патент на представлену розробку, допомагає з'ясувати відповідність розробки умовам надання правової охорони винаходу, корисної моделі та іншим об'єктам промислової власності
 - 3 **Конкурентна перевага** Допомогає знайти інформацію про існуючі технічні рішення та можливих конкурентів. Це дозволяє розробити більш ефективні стратегії розвитку та створити конкурентоспроможний продукт
 - 4 **Підготовка заявки** Основою є результати патентних досліджень. Це забезпечить ефективний захист інтелектуальної власності в майбутньому
 - 5 **Міжнародний аспект** Допоможе знайти інформацію про патенти і технічні рішення, що були зареєстровані в інших країнах. Це дозволить оцінити можливості патентної охорони розробки на міжнародному рівні
 - 6 **Інвестиційна привабливість** Дозволяє показати відповідальність розробника та підтверджує потенціал проекту, що допоможе привернути інтерес інвесторів та забезпечити успішну співпрацю

Патентний пошук здійснюється за допомогою наступних пошукових систем та баз:

- Державне підприємство «Український інститут промислової власності» в рамках патентно-інформаційного забезпечення широкого кола користувачів через веб-сайт www.ukrpatent.org надає доступ до різноманітних баз даних (БД) та інформаційно-довідкових систем (ІДС) за об'єктами промислової власності:
1. **Цифрова патентна бібліотека <http://library.uipv.org/>**
Метою створення в Україні Цифрової патентної бібліотеки (далі – ЦПБ) є надання віддаленим користувачам можливості здійснювати оперативний доступ до електронних патентно-інформаційних ресурсів (фондів) та інших електронних джерел для отримання необхідних достовірних відомостей (даних) стосовно винаходів, корисних моделей, промислових зразків, а також відомостей, необхідних для набуття, охорони та захисту прав на відповідні об'єкти права інтелектуальної власності.
 2. **БД “Електронна версія акумулятивного офіційного бюлетеня “Промислова власність”**
 3. **Спеціалізована БД “Винаходи (корисні моделі) в Україні”**

4. **БД колективного користування “Відомості про заявки на винаходи, які прийняті до розгляду”**
 5. **БД “Зареєстровані в Україні знаки для товарів і послуг”**
 6. **БД “Відомості про добре відомі знаки в Україні”**
 7. **Інтерактивна БД “Промислові зразки, зареєстровані в Україні”**
- **USPTO** – повнотекстова база даних патентного відомства США, що налічує декілька мільйонів патентів з 1790 р., які зберігаються у текстовому форматі HTML та графічному форматі TIFF. Патенти з 1790 р. до 1976 р. зберігаються тільки у графічному форматі.
 - **Google Patent Search** – база даних Google складається з патентів, що містяться в базі USPTO (United States Patent and Trademark Office). Розширений пошук дозволяє здійснювати пошук по таких критеріях як автор, назва, номер патенту, дата. Є зручна можливість збільшення тексту (zoom) та ілюстрацій патентів. Пошукова система використовує спеціальну технологію розпізнавання тексту на фотографіях, яка дозволяє здійснювати пошук навіть по тексту на відсканованих патентах.
 - **БАЗА ПАТЕНТОВ СССР** Матеріалами бази є авторські свідоцтва на винаходи, опубліковані за часів СРСР. Тут ви знайдете описи, моделі і креслення різних пристроїв та механізмів, а також безліч способів і методів одержання, виготовлення та виробництва виробів, препаратів, матеріалів і багато чого іншого.
 - **Canadian Patents Database** – пошукова система патентної служби Канади, призначена для пошуку в базі даних канадських патентів. Простий і зручний пошук. Можливе відображення графічних ілюстрацій до патентів. У базі даних понад 1.9 млн. патентів, починаючи з 1869 року.
 - **Esp@cenet** – Європейське патентне відомство (European Patent Office). На даний час база містить більше 60 млн. патентних заявок і патентів. Через сайт Європейської патентної організації можна провести пошук патентів по БД: “Worldwide”, Європейської патентної організації (EPO), Всесвітньої організації інтелектуальної власності (WIPO).
 - **ЄАПВ** – Євразійське патентне відомство. Має більше 30 локальних патентних баз даних, в яких на кінець 2010 р. міститься більше 35 млн. патентних документів. У локальних БД представлені патентні документи ЕАПВ, ВОІВ, Європейського патентного відомства, патентного відомства США, Росії (з 1924г.), а також патентні документи країн СНД і національних патентних відомств країн-членів ЕАПО. У системі реалізовані засоби пошуку в зовнішніх патентних БД цифрових бібліотек інтелектуальної власності (IPDL) та в інформаційних системах: **ESP@CENET, EPOLINE, JOPAL та ін.**
 - **Patent Abstracts of Japan (PAJ)** – бази даних Патентного відомства Японії. Пропонує доступ до БД патентів та товарних знаків Японії з

1993 року англійською мовою. На даний момент в БД знаходиться понад 4.7 млн. документів.

- **WIPO (World Intellectual Property Organization)** – Всесвітня Організація Інтелектуальної Власності. Патентний пошук у БД WIPO здійснюється за допомогою пошукової служби PATENTSCOPE®, яка забезпечує безкоштовний доступ до Міжнародних патентних заявок та національним/регіональним патентним документам. Патентна база даних ВОІВ містить інформацію про більш ніж 1.8 млн. опублікованих міжнародних патентах. На сайті з'явився новий пошуковий інструмент, який дозволяє шукати не тільки у колекції міжнародних патентних заявок, але і в патентних колекціях Африканської Регіональної Організації Інтелектуальної Власності (ARIPO), Аргентини, Бразилії, Куби, Ізраїлю, Марокко, Мексики, Республіки Корея, Сінгапура, Південної Африки, Іспанії і В'єтнаму.
- **PRIORSMART** – це новий безкоштовний ресурс, який забезпечує доступ до більше 60 онлайн патентних баз даних. Дозволяє проводити пошук за назвою, рефератом, формулою винаходу, іменем власника патенту, іменем винахідника, описом та МПК. Інтерфейс представлений іспанською, англійською, французькою, німецькою, російською, японською, китайською і корейською мовами.

Слід зазначити, що патентні дослідження та патентний пошук є ключовими кроками для новаторів, бізнес-партнерів та інвесторів, що допомагають забезпечити розвиток унікальних ідей та реалізацію успішних проектів в умовах сучасного конкурентного ринку інтелектуальної власності.

Завдання

1. Знайти аналоги та прототипи патентів за темою дослідної роботи;
2. Провести патентний пошук за прізвищем винахідника (прізвища, за якими здійснювати пошук, видає викладач перед початком практичної роботи);
3. Провести патентний пошук за номерами патентів (номери патентів, за якими здійснювати пошук, видає викладач перед початком практичної роботи);
4. Провести пошук за номерами заявки патенту (номери заявок, за якими здійснювати пошук, видає викладач перед початком практичної роботи);
5. Зробити висновки за роботою та оформити звіт.

Результати даної практичної роботи оформити у вигляді звіту. У звіті відобразити результати власного пошуку за переліченими завданнями. Зробити ретельний аналіз отриманих даних та сформувані висновки. У висновках відобразити чому навчилися у ході виконання роботи, які знання отримали і яким чином це вплине на власний розвиток як дослідника, розробника, яка роль інтелектуальної власності.

Контрольні запитання

1. Що таке життєвий цикл промислового продукту?
2. Що таке патентні дослідження і з якою метою їх слід проводити?
3. Що таке патентний пошук і з якою метою його слід здійснювати?
4. Що таке патентна чистота?
5. Охарактеризуйте переваги патентних досліджень і патентного пошуку.
6. Яким чином можна проводити патентний пошук?

Практична робота № 2

Написання структурних рубрик відповідно МПК по бюлетенях, за пошуковими системами та базами даних Укрпатенту

Мета роботи: Засвоїти знання щодо значення коду МПК; навчитися визначати код МПК об'єкту та розписувати назви розділу, класу, підкласу, основної групи.

Завдання:

- 1) Навчитися користуватися класифікатором МПК;
- 2) Навчитися розрізняти об'єкти інтелектуальної власності за кодом МПК;
- 3) Навчитися розшифровувати номери заявок охоронних документів.

Теоретичні відомості

Є два шляхи визначення індексу МПК:

- за відомими аналогами (якщо такі відомі) з подальшою перевіркою їх за чинною версією МПК.

- безпосередньо за МПК, наприклад, за діючою версією МПК (використовуючи для пошуку ключові слова) за базою Укрпатенту ІДС «Міжнародна патентна класифікація. Українська версія (2014.01)». Слід зазначити, що на початку кожного нового року видається нова актуалізована поточна версія, яка ідентифікується за роком видання.

Щоб знайти інформацію стосовно об'єкта треба:

1) визначити межі та істотні ознаки технічного рішення, маючи на увазі внутрішню структуру та природу, конкретну галузь застосування. Треба розглядати технічне рішення під різними кутами зору, щоб мати можливість описати їх різними ключовими термінами;

2) знайти ключові терміни, що відповідають технічному рішенню, проаналізувати всі класифікаційні рубрики, що стосуються цього терміну, вибрати найвідповідніші. Якщо опис потребує двох слів, треба дивитися кожне з цих слів, віддавши перевагу іменникам;

3) детально вивчити класифікаційні рубрики, яких стосуються вибрані терміни у Показчику, приділяючи особливу увагу посиланням і приміткам.

Для пошуку безпосередньо за МПК студент виписує усі первинно відомі рубрики МПК. Слід зазначити, що вибрана рубрика (рубрики) МПК може бути відмінна від рубрик знайдених аналогів та найближчого аналога, оскільки рубрики слід проаналізувати стосовно доцільності їх застосування у новому об'єкті, виходячи з характеру введення нових ознак.

Далі розглянемо приклади визначення і розшифрування коду МПК.

Приклад 1. Визначення МПК об'єкту гайковий ключ.

- В – розділ: «ВИКОНУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ. ТРАНСПОРТУВАННЯ»

- В25 – клас: «РУЧНІ ІНСТРУМЕНТИ; ПЕРЕНОСНІ ІНСТРУМЕНТИ З СИЛОВИМ ПРИВОДОМ; РУКОЯТКИ ДЛЯ РУЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ; ОСНАЩЕННЯ МАЙСТЕРЕНЬ; МАНІПУЛЯТОРІВ»

- В25В – підклас: «ІНСТРУМЕНТИ АБО ПРИСТОСОВАННЯ ДЛЯ ЗАКРІПЛЮВАННЯ, З'ЄДНУВАННЯ, РОЗ'ЄДНУВАННЯ АБО УТРИМУВАННЯ ДЕТАЛЕЙ, НЕ ОХОПЛЕНІ ІНШИМИ КЛАСАМИ І ПІДКЛАСАМИ»

- 13/00 – основна група: «Гайкові ключі».

Приклад 2. Визначення МПК цанговий затискний патрон (collet chucks).

Розглянемо розділ В: ключовий термін MACHINE TOOLS; METAL-WORKING NOT OTHERWISE PROVIDED FOR (виконання операцій. транспортування). Знаходимо В23 – металорізальні верстати; способи та пристрої для обробки металів не віднесені до інших класів (вирубка, штамповка, перфорація, виготовлення виробів із листового чи профільного металу та труб). В23В – токарна обробка, свердлування. В23В 31/00 – Затискні патрони, розтискні оправки.

Увага! Навіть якщо ви за ІДС «Міжнародна патентна класифікація. Українська версія» знайшли рубрику на рівні підгрупи ви маєте привести коди МПК на рівні основної групи. Для розглянутого прикладу код на рівні підгрупи буде В23В31/20 – втулки з продольними прорізами, цангові патрони, але заявнику достатньо привести рубрику В23В 31/00- Затискні патрони, розтискні оправки.

Слід зазначити, що всі галузі харчової промисловості відносяться до розділу А, та, в свою чергу, поділяється на такі підрозділи:

- Сільське господарство;
- Харчові продукти;
- Тютюн;
- Предмети особистого або домашнього вжитку;
- Здоров'я;
- Рятування життя;
- Дозвілля.

Окрім класу МПК всі охоронні документи мають ще й номери. За номером охоронного документу можна дізнатися чи це патенти на винахід, чи корисну модель, чи промисловий зразок, знак товарів і послуг, зазначення за

походженням тощо. Крім того, за номером заявки можна визначити дату подання охоронного документу та набуття ним чинності. Тому вміння розшифровувати номери патентів також є важливим для роботи з базами даних.

Для нумерації заявок на винаходи та корисні моделі використовується спільна наскрізна нумерація (в межах року) в загальній послідовності їх надходження. Для заявок на промислові зразки використовується окрема уніфікована наскрізна нумерація (у межах року).

До 01.07.1994 р. використовувались різноманітні системи нумерації, в яких третій і четвертий знаки не були пов'язані з датою подання заявки.

Реєстраційні номери заявок, поданих з 01.07. 1994 р. до 31.12.1999 р. складаються з восьми знаків, якими є десятичні цифри. Перші дві цифри – останні цифри року подання заявки, 3-тя та 4-та – порядковий номер місяця подання заявки, остання цифра – порядковий номер заявки з початку року.

Наприклад: номер заявки 93042484, означає, що рік подання заявки 1993, місяць подання – 4 (квітень), 2484 – порядковий номер заявки з початку року.

Реєстраційні номери заявок, поданих у період з 01.01.2000 р. до 31.12.2004 р., складаються з десяти знаків, якими є десятичні цифри. Перші чотири цифри означають рік подання заявки, 5-та та 6-та – місяць подання заявки, останні цифри – порядковий номер заявки з початку року.

Наприклад: номер заявки 2000115148 означає, що рік подання заявки 2000, місяць подання заявки – 11 (листопад), 5148 – порядковий номер з початку року.

З 1 січня 2005 року була запроваджена нова система номерів заявок на об'єкти промислової власності. Для заявок на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, типографії інтегральних мікросхем, знаки для товарів і послуг, зазначення походження товарів запроваджено нумерацію у рамках щорічних серій у вигляді десятизначної послідовності, яка складається з таких елементів:

- Малої латинської літери для позначення типу об'єкту патентної власності (ОПВ);
- Чотирьох цифр для позначення року подання заявки;
- П'ятьох цифр, які позначають порядковий номер заявки у році її подання (з нуля перед значущими цифрами, якщо кількість таких цифр менша п'яти);

У друкованих документах позначення року відокремлюється пробілом від позначення типу ОПВ та від порядкового номера заявки. Установлено такі позначення типу ОПВ:

- а – для заявки на винахід;
- u – для заявки на корисну модель;
- s – для заявки на промисловий зразок;
- t – для заявки на топорграфію інтегральної мікросхеми;
- m – для заявки на знак для товарів і послуг;
- i – для заявки на зазначення походження товару.

Наприклад:

номер заявки а 2005 00182 означає, що тип ОПВ – винахід, рік подання заявки – 2005, 00182 – порядковий номер з початку року;

номер заявки u 2012 00200 означає, що тип ОПВ – корисна модель, рік подання заявки 2012, 00200 – порядковий номер з початку року.

Завдання

1. Зробити опис МПК патентів, що були знайдені у завданні 1 практичної роботи № 1;
2. Розшифрувати номери заявок патентів, що були знайдені в результаті виконання практичної роботи № 1;
3. Оформити звіт та висновки за роботою.

Результати практичної роботи оформити у вигляді звіту.

Контрольні запитання

1. Що таке МПК?
2. Назвіть існуючі шляхи визначення індексу МПК.
3. Які дії потрібно вчинити, щоб знайти інформацію стосовно об'єкта досліджень?
4. Від чого залежить рубрика, в якій буде знаходитися об'єкт дослідження?
5. До якого розділу МПК будуть відноситися: а) спортивні напої; б) свіжі томати; в) томатна паста; г) кормові висівки; д) хліб з висівками; ж) олія зародків пшениці; і) яблука свіжі; к) яблучний сік?
6. На що вказує номер охоронного документу і яке його значення?
7. Що таке патент на винахід / корисну модель?
8. Чим відрізняються номери заявок на винаходи і корисні моделі?

Практична робота № 3

Підбір аналогів і вибір найближчого аналога. Правила написання формули, реферату та опису патенту на корисну модель / винахід

Мета роботи: Навчитися серед великої кількості патентів обирати ті, що можуть слугувати аналогами та прототипами для створення власного патенту; навчитися складати формули, реферати та описи патентів на винахід / корисну модель.

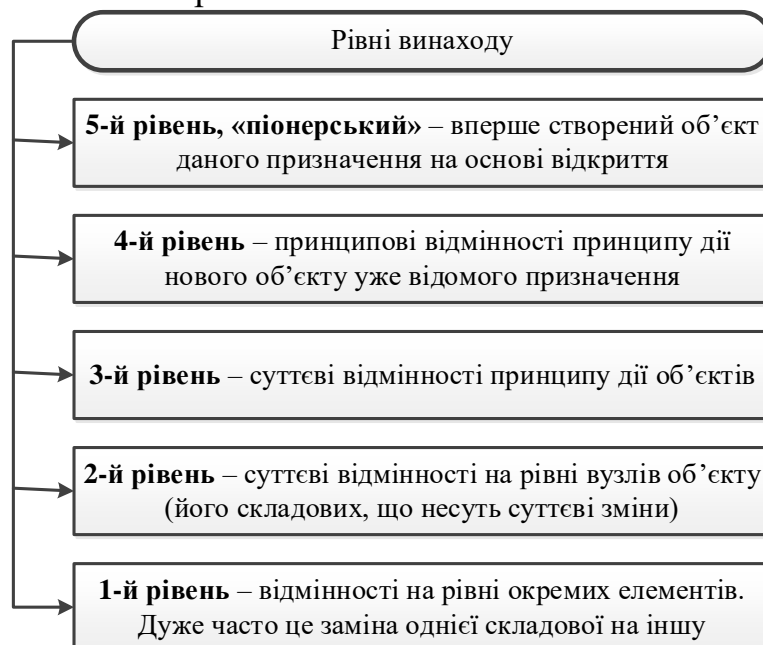
Завдання:

- 1) Ознайомитися із правилами вибору аналогів і прототипу для написання патенту за власними дослідженнями;
- 2) Чітко зрозуміти різницю між патентом на винахід і корисну модель;
- 3) Навчитися писати формули та реферати для патентів як на спосіб виробництва, так і на склад продукту;
- 4) Навчитися здійснювати опис патенту;
- 5) Навчитися оформлювати супровідну документацію (заявку та ін.) для подання патенту.

Теоретичні відомості

При патентуванні власної ідеї важливо розібратися в тому, на який саме охоронний документ подавати заявку. Чи буде подаватися заявка на винахід, чи на корисну модель? Для цього потрібно чітко усвідомлювати вимоги до охоронних документів на винаходи і корисні моделі.

Слід пам'ятати, що патентоздатність винаходу має включати 3 складові: новизну, винахідницький рівень та промислову придатність. В свою чергу, винаходи поділяються на 5 рівнів:

Тобто, **патент на винахід** – це охоронний документ на принципово нове рішення (технологію, продукт, виріб тощо) чого не було відомо раніше, або принципове удосконалення, революційне рішення стосовно вже відомого об'єкту, що буде мати значний позитивний вплив на певні показники удосконаленого продукту або технології.

В той же час слід зазначити, що більш прості рішення певних технологічних проблем теж мають право бути запатентованими. Тобто, якщо запропонована зміна дозволяє покращити продукт або технологія, проте не має революційності, охоронний документ, що можна отримати, буде **патентом на корисну модель**.

Слід пам'ятати, що для отримання патенту на корисну модель розробка повинна відповідати двом умовам: мати новизну і промислову придатність. Третя ознака, винахідницький рівень, що є обов'язковою для отримання патенту на винахід, у цьому випадку може бути відсутня.

Однак пакет документів, що слід подавати для отримання патентів як на винахід, так і на корисну модель, є однаковим. При складанні пакету документів на власний винахід чи корисну модель слід враховувати вже запатентовані до того аналогічні, схожі, близькі рішення – **аналоги**. З цією метою потрібно виділити подібні ознаки аналогів та нового технічного рішення і перевірити в якому з аналогів найбільше виділених ознак співпадає з новим технічним рішенням на початковому етапі. Застосувавши такий підхід може виявитися, що наявні декілька аналогів з максимальною кількістю ознак, які співпадають з новим технічним рішенням. Тоді потрібно буде із наявних вибрати найближчий аналог. Для цього доцільно застосувати таблицю порівняння ознак (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Ознаки житньо-пшеничного хліба підвищеної харчової цінності

№	Ознаки	Новий продукт	№1 (аналог)	№ 2 (аналог)
1	Підвищений вміст харчових волокон	+	-	+
2	Підвищений вміст вітамінів, мінеральних речовин, білків	+	-	-
3	Прискорений спосіб виробництва	+	-	+
4	Високі фізико-хімічні показники якості	+	+	+
5	Високі органолептичні показники якості	+	+	+
6	Комплексне використання сировини (використання побічних і вторинних продуктів для збагачення)	+	-	-

Згідно із складеною таблицею, найближчим аналогом до нової розробки є продукт під номером 2. Тому при складанні опису патенту продукт № 1 слід використовувати як відомий склад продукту (якщо порівнюються переваги способу виробництва – як відомий спосіб виробництва), а продукт № 2 – як найбільш близьке технічне рішення. Крім того, при написанні опису патенту слід описаного відомого складу (способу), так і найбільш близького технічного рішення. Після цього описати що саме покладено в основу корисної моделі та яким чином буде вирішена поставлена задача, сформулювати в чому полягають відмінності представленого технічного рішення, сформулювати технічний результат, що досягається за використання даного технічного рішення. При написанні опису до патенту слід використовувати загальноприйняті фрази-маркери, що звертають увагу на необхідні позиції. Нижче розглянемо приклад написання опису патенту на склад виробу. У прикладі більшим шрифтом виділені фрази-маркери які повинні використовуватися при написанні всіх описів без змін. При написанні опису патенту **не потрібно!!!!** фрази-маркери писати більшим шрифтом, вони пишуться таким самим розміром шрифту, як і весь текст.

СКЛАД ЖИТНЬО-ПШЕНИЧНОГО ХЛІБА ПІДВИЩЕНОЇ ХАРЧОВОЇ ТА БІОЛОГІЧНОЇ ЦІННОСТІ

Корисна модель відноситься до харчової промисловості, а саме – до хлібопекарського виробництва, і може бути використана під час виготовлення хліба підвищеної харчової та енергетичної цінності.

Відомий склад житньо-пшеничного хліба «Столичний» [1], до рецептури якого входить борошно пшеничне другого сорту, борошно житнє обдирне, дріжджі пресовані, цукор білий кристалічний, сіль. Співвідношення компонентів,%:

Борошно пшеничне 2 сорту	50,00
Борошно житнє обдирне	50,00
Дріжджі пресовані	0,48
Цукор білий кристалічний	3,00
Сіль	1,50

Недоліком даного складу є недостатньо високі органолептичні та фізико-хімічні показники якості, низька біологічна і харчова цінність виробів. Крім того хліб за наведеним аналогом виготовляється багатофазним способом на традиційних житніх заквасках довготривалого приготування, що ускладнює і подовжує технологічний процес. Це утруднює виробництво хліба на підприємствах середньої та малої потужності.[1-2].

Найбільш близьким технічним рішенням до корисної моделі є житньо-пшеничний хліб оздоровчого призначення, що містить борошно пшеничне першого сорту, борошно житнє обдирне, дріжджі пресовані, цукор білий кристалічний, сіль кухонну, горохову клітковину та підкислювач і виробляється однофазним прискореним способом. Співвідношення інгредієнтів у % [3]:

Пшеничне борошно 1 сорту	43,4...35,8
Борошно житнє обдирне.....	47,0...44,0
Дріжджі пресовані.....	3,0...2,0
Цукор білий кристалічний.....	2,0...3,0
Сіль.....	1,1...1,7
Клітковина гороху.....	3,0...10,0
Підкислювач.....	0,5...3,5

Недоліком цього складу є те, що внесення горохової клітковини не вирішує задачу достатнього підвищення харчової та біологічної цінності хліба. Хліб збагачується переважно харчовими волокнами, а вітамінний та мінеральний склад хліба не змінюється.

В основу корисної моделі поставлена задача створення складу житньо-пшеничного хліба підвищеної харчової та біологічної цінності з покращеними показниками якості та скороченим технологічним процесом виробництва шляхом використання шроту зародків вівса як збагачувальної добавки та сухої житньої закваски як висококіслотного компоненту, що

забезпечує підвищення харчової та біологічної цінності, підвищення показників якості, прискорений спосіб виробництва продукту, розширення асортименту житньо-пшеничного хліба.

Поставлена задача вирішується тим, що у відомому складі хліба, що містить борошно пшеничне першого сорту, борошно житнє обдирне, дріжджі пресовані, цукор білий кристалічний, сіль кухонна, збагачувальну добавку, висококіслотний компонент, згідно з корисною моделлю, як збагачувальну добавку використовують шрот зародків вівса, як висококіслотний компонент – суху житню закваску, а співвідношення інгредієнтів складає,%:

Борошно пшеничне 1 сорту	50,00...55,00
Борошно житнє обдирне	45,00...25,00
Шрот зародків вівса	10,00...20,00
Цукор білий кристалічний	0,00...3,00
Закваска суха	4,00...6,00
Дріжджі пресовані	2,00...3,00
Сіль	1,30...1,50

Відміна даної корисної моделі полягає у тому, що внесення шроту зародків вівса, призводить, по-перше, до підвищення харчової та біологічної цінності хліба, а по-друге, до інтенсифікації протікання колоїдних, біохімічних та мікробіологічних процесів в тісті, покращення його структурно-механічних властивостей, що призводить до поліпшення органолептичних та фізико-хімічних показників якості готових виробів.

Шрот зародків вівса – це вторинний продукт виробництва вівсяної олії, що являє собою дрібнодиспергований порошок (максимальний розмір часточок якого не більше 50 мкм) і характеризується приємним солодкуватим вівсяним смаком і запахом. Висока дисперсність шроту дозволяє вносити його в тісто в сухому вигляді без попередньої підготовки. Шрот зародків вівса є цінним джерелом білка (до 32%) з високим вмістом незамінних кислот лизину,

треоніну, цистину та метіоніну. Крім того він містить близько 23,0% харчових волокон, які виявляють потужну імуностимулюючу дію, сприяють попередженню розвитку онкологічних захворювань, зниженню рівня холестерину ліпідів у крові. Також шрот зародків вівса має високий вміст вітаміну Е (6,9 мг/100 г), РР (3,8 мг/100г), В₁ (0,6 мг/100г), таких мінеральних речовин як калій (812,5 мг/100 г), магній (до 280 мг/100 г), фосфор (до 200,0 мг/100 г), кальцій (57,0 мг/100 г), натрій (24,8 мг/100 г) та залізо (15,0 мг/100 г), що беруть участь у нормалізації обмінних процесів у організмі людини. Біологічно активні речовини з антиоксидантною активністю ШЗВ представлені низькомолекулярними фенольними сполуками, а також дубильними речовинами.

Використання сухої житньої закваски дозволяє спростити та прискорити технологічний процес виготовлення житньо-пшеничного хліба, а також надати йому приємного кисло-солодового смаку і аромату.

Житньо-пшеничний хліб заявленого складу виготовляється наступним чином: шрот зародків вівса у сухому вигляді, суху житню закваску з'єднують з іншою передбаченою складом сировиною. Далі здійснюють замішування, дозрівання тіста, його розділ, формування, вистоювання та випікання тістових заготовок.

Приклади заявленого складу рецептури житньо-пшеничного хліба, його харчової та біологічної цінності, а також – якості наведені в табл. 1 – 3..

Таблиця 1

Приклади дозування	Рецептурні інгредієнти, г							Покриття добової потреби людини у поживних і біологічно активних речовинах,%, за вживання 277 г хліба					
	Борошно пшеничне 1 сорту	Борошно житнє обдирне	Шрот зародків вівса	Закваска суха	Дріжджі пресовані	Сіль	Цукор	Білки	Жири	Вуглеводи	Харчові волокна	Вітамін Е	Вітамін РР
1	55	50	5	4	2	1,3	0	26,5	6,0	43,0	17,0	20,0	39,7
2	55	45	10	4	2	1,3	1	51,0	18,0	32,0	42,3	23,0	46,0
3	50	35	15	5	2	1,4	2	55,0	17,0	33,0	54,3	26,0	52,0
4	50	30	20	6	3	1,4	3	60,0	14,5	35,0	66,3	33,0	70,0
5	50	25	25	6	3	1,4	3	70,0	11,4	37,0	74,3	42,0	81,0

Внесення шроту зародків вівса у кількості 10...20% забезпечує отримання хліба з високими органолептичними й фізико-хімічними показниками якості і підвищеним вмістом білку, харчових волокон, вітамінів. За додавання 5% шроту зародків вівса харчова та біологічна цінність хліба збільшується не достатньо, а за використання 25% - у хлібі з'являється неприємний гіркуватий присмак і погіршуються його пористість та питомий об'єм.

Таблиця 2

Органолептичні показники житньо-пшеничного хліба з додаванням шроту зародків вівса

Показник	Приклади				
	1	2	3	4	5
Стан поверхні	Гладка поверхня без значних тріщин і підривів, не підгоріла				
Стан м'якушки	Пропечена, без слідів непромісу, з рівномірною дрібною пористістю			Пропечена, без слідів непромісу, ущільнена	
Колір	Коричневий			Темно-коричневий	
Смак і запах	Характерний житньо-пшеничному хлібу без стороннього присмаку та ароматом	Характерний житньо-пшеничному хлібу, з легким приємним вівсяним присмаком і ароматом		Характерний житньо-пшеничному хлібу, з гіркуватим присмаком і надто вираженим вівсяним ароматом	

Фізико-хімічні показники

Показники	Приклади				
	1	2	3	4	5
Пористість, %	59	61	62	63	58
Кислотність, град	6,0	6,4	6,7	7,0	7,3
Вологість, %	42,2	43,8	45,6	47,4	49,2
Питомий об'єм, %	2,0	2,2	2,3	2,4	1,9

Технічним результатом, який досягається за використання корисної моделі є отримання хліба підвищеної харчової та біологічної цінності; підвищення показників якості житньо-пшеничного хліба; прискорення технологічного процесу виробництва житньо-пшеничного хліба; розширення асортименту житньо-пшеничного хліба для масового, оздоровчого та лікувально-профілактичного харчування.

Література

1. Дробот В.І. Технологія хлібопекарського виробництва: підручник. Київ, 2002. 365 с.
2. Пат. 112238 Україна. МПК А21D 8/02, А21D 2/36. Житньо-пшеничний хліб оздоровчого призначення/Сильчук Т.А., Назар М.І., Доценко В.Ф., Карпенко Т.С.; заявник і патентовласник Національний університет харч. технол. - №112238; заявл. 11.02.2015; опубл. 25.08.2015, Бюл. №16.

Ректор НУЧК імені Т. Г. Шевченка

Олег ШЕРЕМЕТ

Ще одним важливим пунктом для подання документів на патентування є складання формули винаходу (корисної моделі).

Формула винаходу (корисної моделі) повинна базуватися на описі й характеризувати винахід (корисну модель) тими самими поняттями, що містить опис винаходу (корисної моделі).

Формулу (або кожний пункт багатоланкової формули) викладають **одним реченням**.

Формули винаходу (корисної моделі) складається, як правило, з **обмежувальної частини**, яка включає ознаки винаходу (корисної моделі), які збігаються з ознаками найближчого аналога, у тому числі родові поняття, що характеризує призначення об'єкта, та відмітної частини, яка включає ознаки, що відрізняють винахід (корисну модель) від найближчого аналога.

Обмежувальна й відмітна частини пункту формули відокремлюються одна від одної виразом «**який (яка, яке) відрізняється тим, що...**».

Розглянемо приклад написання формули для патенту на корисну модель:

Формула корисної моделі

Спосіб виробництва житньо-пшеничного хліба, що ВКЛЮЧАЄ замішування тіста з житнього і пшеничного борошна, поліпшувача натурального походження, солі, дріжджів пресованих, інших рецептурних компонентів, дозрівання тіста, формування, вистоювання тістових заготовок та їх випікання, **ЯКИЙ ВІДРІЗНЯЄТЬСЯ ТИМ, ЩО** у якості поліпшувача натурального походження використовують порошок плодів шипшини в кількості 5% від загальної маси борошна або олію плодів шипшини у кількості 5% від розрахункової кількості води.

Слід зазначити, що в прикладі також більшим шрифтом виділені обмежувальні фрази, що стандартно застосовуються для написання формули. При написанні цього пункту **виділяти більшим шрифтом обмежувальні слова не потрібно!!!**

Формула винаходу (корисної моделі) може бути **одноланковою** чи **багатоланковою** і включати відповідно один або декілька пунктів.

Одноланкову формулу винаходу (корисної моделі) застосовують для характеристики одного винаходу (корисної моделі) сукупністю суттєвих ознак, які не мають розвитку чи уточнення щодо окремих випадків його виконання або використання.

Багатоланкову формулу винаходу (корисної моделі) застосовують для характеристики одного винаходу (корисної моделі) з розвитком і(або)

уточненням сукупності його (її) ознак стосовно деяких випадків виконання і використання винаходу (корисної моделі) або для характеристики групи винаходів.

При складанні багатоланкової формули дотримуються таких правил:

- незалежні пункти, як правило, не повинні містити посилань на інші пункти формули, однак такі посилання допускаються, якщо вони дають змогу викласти даний незалежний пункт без повторення в ньому повністю змісту інших пунктів;
- залежні пункти формули групуються разом з тим незалежним пунктом, якому вони підпорядковані, у тому числі, коли для характеристики різних винаходів групи залучаються залежні пункти однакового змісту;
- пункти багатоланкової формули винаходу (корисної моделі) нумеруються арабськими цифрами, починаючи з 1 (у порядку їх викладення).

Формулу винаходу (корисної моделі) підписує заявник у тому самому порядку, що й заяву про видачу патенту.

Ще одною складовою пакету документів на подачу заявки для отримання патенту є **реферат**.

Реферат є скороченим викладом змісту опису винаходу (корисної моделі), який включає назву винаходу (корисної моделі), характеристику галузі техніки, якої стосується винахід (корисна модель), і (або) галузь його (її) застосування, якщо це не зрозуміло з назви, характеристику суті винаходу (корисної моделі) із зазначенням технічного результату, якого мають досягти.

Суть винаходу (корисної моделі) в рефераті характеризують шляхом вільного викладу формули, переважно такого, при якому зберігаються всі суттєві ознаки кожного незалежного пункту.

Реферат складають лише з інформаційною метою. Він не може братися до уваги з іншою метою, зокрема для тлумачення формули винаходу (корисної моделі) і визначення рівня техніки.

Реферат складають таким чином, щоб він міг служити ефективним засобом пошуку у відповідній галузі техніки.

Рекомендований обсяг тексту реферату становить до 1000 знаків.

Текст реферату слід викладати окремими короткими реченнями і уникати складних у стилістичному плані зворотів.

Математичні та хімічні формули, а також креслення можуть бути включені до реферату, якщо без них скласти реферат неможливо. Креслення, наведені в рефераті, мають бути виконані на окремому аркуші і додаватися до реферату. Креслень має бути стільки примірників, скільки примірників містить реферат.

Реферат може містити також деякі додаткові відомості, зокрема посилання на кількість незалежних і залежних пунктів формули винаходу (корисної моделі), графічних зображень, таблиць.

Приклад написання реферату до патенту на корисну модель розглянемо нижче:

РЕФЕРАТ

Корисна модель відноситься до харчової промисловості, а саме – до хлібопекарського виробництва, і може бути використана під час виготовлення хліба підвищеної якості й харчової та біологічної цінності на хлібозаводах і підприємствах малої потужності, а також – ресторанного господарства.

Спосіб виробництва житньо-пшеничного хліба полягає у приготуванні житньо-пшеничного хліба, який передбачає замішування тіста з житнього і пшеничного борошна, поліпшувача натурального походження, солі, дріжджів пресованих, інших рецептурних компонентів, дозрівання тіста, формування і вистоювання тістових заготовок та їх випікання, згідно із корисною моделлю, у якості поліпшувача натурального походження використовують порошок плодів шипшини в кількості 5% від загальної маси борошна або олію плодів шипшини в кількості 5% від маси розрахункової кількості води.

Технічним результатом, що досягається при впровадженні корисної моделі, є отримання житньо-пшеничного хліба підвищеної якості й харчової цінності з високими органолептичними властивостями за рахунок внесення натуральних добавок: порошку та олії з плодів шипшини. Використання даних добавок прискорює проходження технологічного процесу та апаратурне його оформлення за рахунок однофазності виробництва.

Важливо!!! *Фрази-маркери, що виділені більшим шрифтом у прикладі, пишуться таким самим шрифтом як і увесь текст. У прикладі більшим шрифтом вони виділені з інформаційною метою.*

Після написання всіх перелічених складових необхідно скласти заявку на подання патенту. Вона подається у вигляді стандартної таблиці. При роздрукуванні має бути на одному аркуші надрукована з обох його боків. Вона має наступний вигляд:

Порядковий номер заявки, визначений заявником		Дата одержання		
(22) Дата подання заявки	Пріоритет	(51) МПК	ЕВ	(21) Номер заявки
(86) Реєстраційний номер та дата подання міжнародної заявки, установлені відомством-одержувачем		(87) Номер і дата міжнародної публікації міжнародної заявки		
ЗАЯВА про видачу патенту України		МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ Державне підприємство "Український інститут інтелектуальної власності" вул. Глазунова, 1, м. Київ-42, 01601		
Подаючи нижчезазначені документи, прошу (просимо) видати: ☒ патент України на винахід ☒ патент України на корисну модель				
(71) Заявник(и)			Код за ЄДРПОУ (для українських заявників)	
(вказується повне ім'я або найменування заявника(ів), його (їх) місце проживання або місцезнаходження та код держави згідно із стандартом VOIB ST.3. Дані про місце проживання винахідників-заявників наводяться за кодом (72)				
Прожу (просимо) встановити пріоритет заявки _____ пунктів формули винаходу за заявкою № _____ за датою: ☒ подання попередньої заявки в державі - учасниці Паризької конвенції (навести дані за кодами (31), (32), (33) ☒ подання до Установи попередньої заявки, з якої виділено цю заявку (навести дані за кодом (62) ☒ подання до Установи попередньої заявки (навести дані за кодом (66)				
(31) Номер попередньої заявки	(32) Дата подання попередньої заявки	(33) Код держави подання попередньої заявки згідно із стандартом VOIB ST.3	(62) Номер та дата подання до Установи попередньої заявки, з якої виділено цю заявку	(66) Номер та дата подання до Установи попередньої заявки
(54) Назва винаходу (корисної моделі)				
(98) Адреса для листування Листування по зазначеній заяві прошу вести за електронною адресою .з метою більш швидкого отримання повідомлень Телефон _____ e-mail: _____ Факс _____				
(74) Повне ім'я та реєстраційний номер представника у справах інтелектуальної власності або повне ім'я іншої довіреної особи				

Прожу (просимо) прискорити публікацію заявки

Перелік документів, що додаються	Кількість арк.	Кількість прим.		
☐ опис винаходу			Підстави щодо виникнення права на подання заявки й одержання патенту (без подання документів), якщо винахідник(и) не є заявником(ами):	
☐ формула винаходу				
☐ креслення та інші ілюстративні матеріали				
☐ реферат				
☐ документ про сплату збору за подання заявки				
☐ документ, який підтверджує наявність підстав для зменшення збору або звільнення від сплати збору				☐ є документ про передачу прав винахідником(ами) або роботодавцем(ями) правонаступнику(ам)
☐ документ про депонування штаму				☐ є документ про право спадкування
☐ копія попередньої заявки, яка підтверджує право на пріоритет				
☐ переклад заявки українською мовою				
☐ документ, який підтверджує повноваження довіреної особи (довіреність)				
☐ інші документи:				
☐ міжнародний звіт про пошук				
(72) Винахідник(и) Винахідник(и)-заявник(и) (повне ім'я)	Місце проживання та код держави згідно із стандартом ВОІВ ST. 3 (для іноземних осіб - тільки код держави)		Підпис(и) винахідника(ів)- заявника(ів)	
Я (ми)	(повне ім'я)			
прошу (просимо) не згадувати мене (нас) як винахідника(ів) при публікації відомостей стосовно заявки на видачу патенту				
Підпис(и) винахідника(ів)				
Підпис(и) заявника(ів)				
Дата підпису М. П.	Якщо заявником є юридична особа, то підпис особи, що має на це повноваження, із зазначенням посади скріплюється печаткою. Якщо всі винахідники виступають заявниками, то їх підписи наводяться за кодом (72).			

Примітка. Потрібне позначити значком "X".

При поданні документів на отримання патенту слід надати:

- Заяву – 3 примірники;
- Опис винаходу (корисної моделі) – 3 примірники;
- Формулу винаходу (корисної моделі) – 3 примірники;
- Креслення (якщо на них є посилання в описі) – 3 примірники;
- Реферат – 3 примірники;
- Документ, що підтверджує сплату збору або який звільняє від сплати (частково або повністю) – 1 примірник;
- Інші документи (у разі необхідності зазначені в заяві) – 1 примірник

Всі зазначені документи друкуються на окремих аркушах. Мінімальний розмір полів аркушів становить: ліве – 25 мм; праве, верхнє і нижнє – 20 мм.

Усі документи друкуються шрифтом Times New Roman, інтервал 1,5, кегель 14. Всі складові пакету документів (окрім заявки) друкуються на одній стороні аркуша.

Бібліографічні дані джерел інформації в документах заявки оформлюються згідно ДСТУ 2015 та таким чином, щоб їх можна було знайти.

Завдання

1. Визначити аналоги для своїх наукових досліджень серед наявних патентів та вибрати найближчий аналог;
2. Скласти опис патенту за власними дослідженнями;
3. Скласти формулу технічного рішення за власними дослідженнями;
4. Скласти реферат технічного рішення за власними дослідженнями;
5. Скласти заявку на подання патенту;
6. Зробити висновки за роботою та оформити звіт відповідно до вимог.

Результати оформити у вигляді звіту в якому представити оформлені документи для подання заявки на патент за власними науковими дослідженнями.

Контрольні запитання

1. Що таке патентоздатність? Чим відрізняється патентоздатність винаходу від корисної моделі?
2. Які рівні винаходів існують? На що вказує рівень винаходу? Наведіть приклади винаходів за кожним із рівнів.
3. Яким чином потрібно обирати аналог для патентування власної розробки?
4. Коротко охарактеризуйте правила написання опису патенту.
5. Що таке формула патенту? Охарактеризуйте правила написання формули патенту.
6. Які види формул патенту існують і чим вони відрізняються?
7. Що таке реферат патенту? Охарактеризуйте правила написання реферату.
8. Які документи слід подати для отримання охоронного документу?

Практична робота № 4

Пошук знаків для товарів і послуг. Оформлення заявки на торгівельну марку

Мета роботи: Ознайомитися із торгівельними марками як охоронними документами та їх класифікаціями; ознайомитися із способами пошуку торгових марок; навчитися описувати торгівельні марки та оформлювати бланки заяви на їх отримання.

Завдання:

- 1) Ознайомитися із торговельними марками як охоронними документами та усвідомити їх значення у системі промислової власності та академічної доброчесності;
- 2) Навчитися здійснювати пошук зареєстрованих торгових марок;
- 3) Оформлювати документи для реєстрації торгової марки.

Теоретичні відомості

Торгівельна марка – це позначення, за допомогою яких товари і послуги одних виробників відрізняються від аналогічних товарів і послуг інших виробників. Це ж визначення підходить і до визначення **товарного знаку**.

Відповідно до ст. 492 Цивільного кодексу України, торговельною маркою може бути будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень, які придатні для вирізнення товарів (послуг), що виробляються (надаються) одним підприємством, від аналогічних товарів (послуг), що виробляються (надаються) іншим підприємством.

Такими позначеннями можуть бути, зокрема, слова, у тому числі власні імена, літери, цифри, зображувальні елементи, кольори, форма товарів або їх пакування, звуки, за умови що такі позначення придатні для відрізнення товарів або послуг одних підприємств від товарів або послуг інших підприємств, придатні для відображення їх у Реєстрі таким чином, що дає змогу визначити чіткий і точний обсяг правової охорони, що надається.

Розрізняють наступні види торгових марок:

Види торгових марок		
1	Словесні марки – це марки у вигляді сполучень літер, слів чи фраз	
2	Зображувальні марки – це позначення у вигляді графічних композицій будь-яких форм на площині	
3	Об'ємні марки – це марки у вигляді фігур або їх композицій у трьох вимірах: довжині, висоті і ширині	
4	Комбіновані марки – поєднують кілька із вище зазначених позначень	
5	Колективна марки – позначення товарів (послуг), що реалізуються (надаються) об'єднаним колективом підприємств	

Законодавство України не дає вичерпного переліку позначень, які можуть бути зареєстровані як торговельні марки.

Правова охорона надається торговельній марці, яка не суперечить публічному порядку, загально визнаним принципам моралі, вимогам законів України та на яку не поширюються підстави для відмови в наданні правової охорони, встановлені Законом. Обсяг правової охорони торговельної марки визначається наведеними у свідоцтві її зображенням та переліком товарів і послуг, якщо інше не встановлено законом.

Об'єктом торговельної марки не може бути символіка російської імперської політики.

Суб'єктами права інтелектуальної власності на торговельну марку є фізичні та юридичні особи. Право інтелектуальної власності на певну торговельну марку може належати одночасно кільком фізичним та (або) юридичним особам.

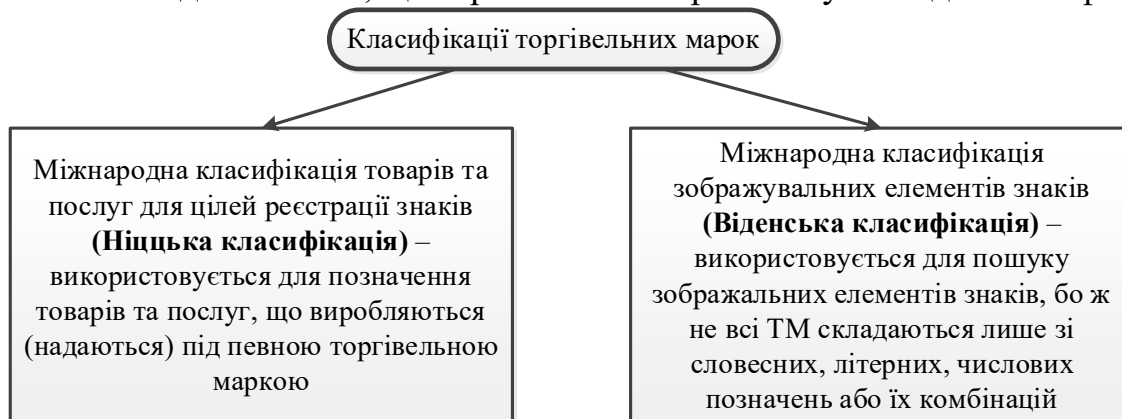
Частина п'ята статті 5 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» передбачає, що право на одержання свідоцтва має будь-яка особа, об'єднання осіб або їх правонаступники.

Іноземні особи та особи без громадянства мають рівні з особами України права, передбачені законодавством України, відповідно до міжнародних договорів України чи на основі принципу взаємності.

Набуття права інтелектуальної власності на торговельну марку засвідчується свідоцтвом. Умови та порядок видачі свідоцтва встановлюються законом. Обсяг правової охорони торговельної марки визначається наведеними у свідоцтві її зображенням та переліком товарів і послуг, якщо інше не встановлено законом. Набуття права інтелектуальної власності на торговельну марку, яка має міжнародну реєстрацію або визнана в установленому законом порядку добре відомою, не вимагає засвідчення свідоцтвом (стаття 494 ЦК України).

Строк дії свідоцтва становить 10 років від дати подання заявки до НОІВ і продовжується НОІВ за клопотанням власника свідоцтва щоразу на 10 років, за умови сплати збору в порядку, встановленому пунктом 2 статті 18 Закону. Порядок продовження строку дії свідоцтва встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері інтелектуальної власності.

Також слід зазначити, що торговельних марок стосується дві класифікації:

Класи зображальних елементів знаків визначають користуючись ІДС «Міжнародна класифікація зображувальних елементів знаків» (Віденська класифікація) <http://base.uipv.org/vienna7/> , а саме: Рекомендаціями щодо застосування угоди, Настановою для користувачів, Переліком категорій, Прикладами зображувальних елементів та. ін. При цьому пам'ятаємо, що при оформленні документів заявки Віденська класифікація не застосовується, але оскільки її основна мета полягає в тому, щоб за будь-яких обставин полегшувати пошук схожих чи тотожних знаків ці класи можуть принести користь при виконанні пошуку.

Такий пошук доцільно застосовувати для торгівельних марок перед подачею заявки, щоб самостійно для себе знизити вірогідність втрати своїх коштів, часу та, можливих в майбутньому судових позовів.

Пошук ТМ за Віденською класифікацією доцільно проводити наступним чином:

Крок 1. Заходимо в ІДС "Міжнародна класифікація зображувальних елементів знаків (Віденська класифікація) за посиланням <http://base.uipv.org/vienna6/> .

Крок 2. Заходимо в перелік категорій та вибираємо доцільні категорії:

Наприклад, КАТЕГОРІЯ 8. ХАРЧІ

Далі обираємо

8.1 ПЕКАРСЬКІ ТА КОНДИТЕРСЬКІ ВИРОБИ, СОЛОДОЦІ, ШОКОЛАД

Далі обираємо

8.1.19 Шоколад, кондитерські вироби Примітка: Охоплює також жуйні гумки

8.1.23 Праліне, помадки, інші солодоці в обгортках

8.1.24 Льодяники на паличці

Крок 3. Заходимо до бази даних БД «Електронна версія акумулятивного офіційного бюлетеня «Промислова власність», потім вибираємо «Відомості про видачу свідоцтв України на знаки для товарів та послуг» <http://base.uipv.org/searchBul/search.php?action=changedb>

Виконуємо пошук по частині слова «рома», зазначивши його в ключових словах та по Віденській класифікації, зазначивши її у відповідному вікні як «08.01.19». повторюємо пошук у всіх класах.

Завдання

1. Зробити опис торгівельної марки за наданим викладачем варіантами. Як приклад використовувати опис, наведений нижче:

Комбінований знак складається із стилізованого зображення архітектурного елемента (башти) головного навчального корпусу НТУУ «КПІ» (арх. Г.С.Кітнер) навколо якого розміщено, виконаний заголовними літерами підковоподібний напис, «Національний технічний університет України». Під зображенням башти в овалі розміщено виконану заголовними літерами аббревіатуру «КПІ», під овалом розміщений виконаний арабськими цифрами рік заснування університету (1898).

2. Оформити бланк заяви на торгівельну марку за тим же варіантом.

Бланк на реєстрацію знаку для товарів і послуг

Слід зазначити, що при роздрукуванні бланку від повинен розміщуватися на одному аркуші, для цього слід використовувати друк із обох сторін.

3. Здійснити пошук схожих торгівельних марок. Як мінімум за базою Укрпатенту БД «Зареєстровані в Україні знаки для товарів і послуг» та БД «Електронна версія акумулятивного офіційного бюлетеня «Промислова власність» (<http://www.ukrpatent.org/ua/bases2.html>) вибрати схожі торгівельні марки (біля 3-х знаків), користуючись при цьому як ключовими словами, так і визначеними класами Віденської класифікації по варіантах за наданими зображеннями.

4. Оформити звіт за роботою.

[220] Дата подання заявки	[210] Номер заявки	
[511] МКТП	[531] Індеси Міжнародної класифікації зображальних елементів знака	
<p style="text-align: center;">Заява Про реєстрацію знака для товарів і послуг в Україні</p> <p style="text-align: center;">ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УКРАЇНИ</p> <p style="text-align: center;">Державне підприємство "Український інститут промислової власності" вул. Гладунова, 1, м. Київ-42, 01601</p> <p style="text-align: center;">Подаючи вказані нижче документи, прошу (просимо) зареєструвати зазначене в заяві позначення як знак для товарів і послуг на ім'я заявника(ів)</p>		
[731] Заявник(и): (зазначається повне ім'я або повне найменування заявника(ів), його(їх) повна поштова адреса та код держави згідно зі стандартом BOIV ST.3)	Код за ЄДРПОУ (для заявників – юридичних осіб України)	
Прошу (просимо) встановити пріоритет знака за датою: ☐ подання попередньої(їх) заявки(ок) у державі-учасниці Паризької конвенції (навести дані під кодами 310, 320, 330) ☐ відкриття виставки (навести дані під кодом 230)		
[310] Номер попередньої заявки	[320] Дата подання попередньої заявки	[330] Код держави подання заявки згідно зі стандартом BOIV ST.3
	[230] Дата відкриття виставки	
[750] Адреса для листування, повне ім'я або найменування адресата		
Телефон:	Факс:	Електронна адреса: (E-mail)
[740] Прізвище та реєстраційний номер представника у справах інтелектуальної власності		
Телефон:	Факс:	Електронна адреса: (E-mail)
[540] Зображення знака [541] ☐ в зображенні використані стандартні символи [546] ☐ в зображенні використані нестандартні символи		
[591] Зазначення кольору (кольорової гами) знака:		

[511] Перелік товарів та (або), які класифіковані згідно з Міжнародною класифікацією товарів і послуг

Якщо опис знака чи перелік товарів і/або послуг не вміщуються у відведеній графі, то вони повністю наводяться на окремому аркуші як додаток до заяви та підписуються заявником

Перелік документів, що додаються:	Кількість аркушів	Кількість графіків
☐ документ про сплату збору за подання заявки		1
☐ комплект фотокопій		5...10
☐ переклад на українську мову додаткових матеріалів		1
☐ документ, який засвідчує повноваження довіреної особи (довіреність)		1
☐ перелік товарів і/або послуг, для яких просять охорону знака		1
☐ документ про участь у виставці		1
☐ опис знака		1
☐ інший документ (вказати)		1

Додаткові відомості (необхідно зазначити)

[390] Реєстрація(ї) в країні походження

[554] Об'ємний знак

[551] Колективний знак

[646] Номери і дати інших заявок, які пов'язані з цією у правовому відношенні

[646] Номери і дати інших заявок, пов'язаних з даною у правовому відношенні

М.П.

(Підпис заявника або
(Дата підпису)
представника)

(Прізвище, ініціали)

Варіанти для виконання завдання 1

Варіант 1

Варіант 2

Варіант 3

Варіант 4

Варіант 5

Варіант 6

Варіант 7

Варіант 8

Варіант 9

Варіант 10

Варіант 11

Варіант 12

Варіант 13

Варіант 14

Варіант 15

Варіант 16

Варіант 17

Варіант 18

Варіант 19

Варіант 20

Результати практичної роботи слід оформити у вигляді звіту, в якому відобразити результати пошуку торгових марок, їх опис та складені документи на реєстрацію власної торгової марки.

Контрольні запитання

1. Що таке торговельна марка та яка її роль у сфері інтелектуальної власності?
2. Що може бути зареєстроване як торговельна марка?
3. Які види торговельних марок існують? Охарактеризуйте їх.
4. Чому для реєстрації торговельної марки на харчові продукти не використовують зображувальні види?
5. У якому разі торговельній марці надається правова охорона та яким чином торговельна марка набуває права інтелектуальної власності?
6. Наведіть класифікацію торговельних марок. Охарактеризуйте кожен клас.

7. Яким чином можна здійснювати пошук торговельних марок і яка мета такого пошуку?

8. Охарактеризуйте правила опису торговельних марок. З якою метою слід вміти описувати торговельні марки?

Практична робота № 5 Оформлення «ноу-хау» до патенту

Мета роботи: Вивчити сутність ноу-хау, його характеристики та способи захисту; навчитися виявляти ноу-хау в представлених розробках.

Завдання:

- 1) Усвідомити значення ноу-хау для промисловості;
- 2) Чітко зрозуміти відмінності між патентами і ноу-хау;
- 3) Навчитися виявляти ноу-хау в патентах і поданих заявках на патенти;
- 4) Навчитися документувати матеріали ноу-хау.

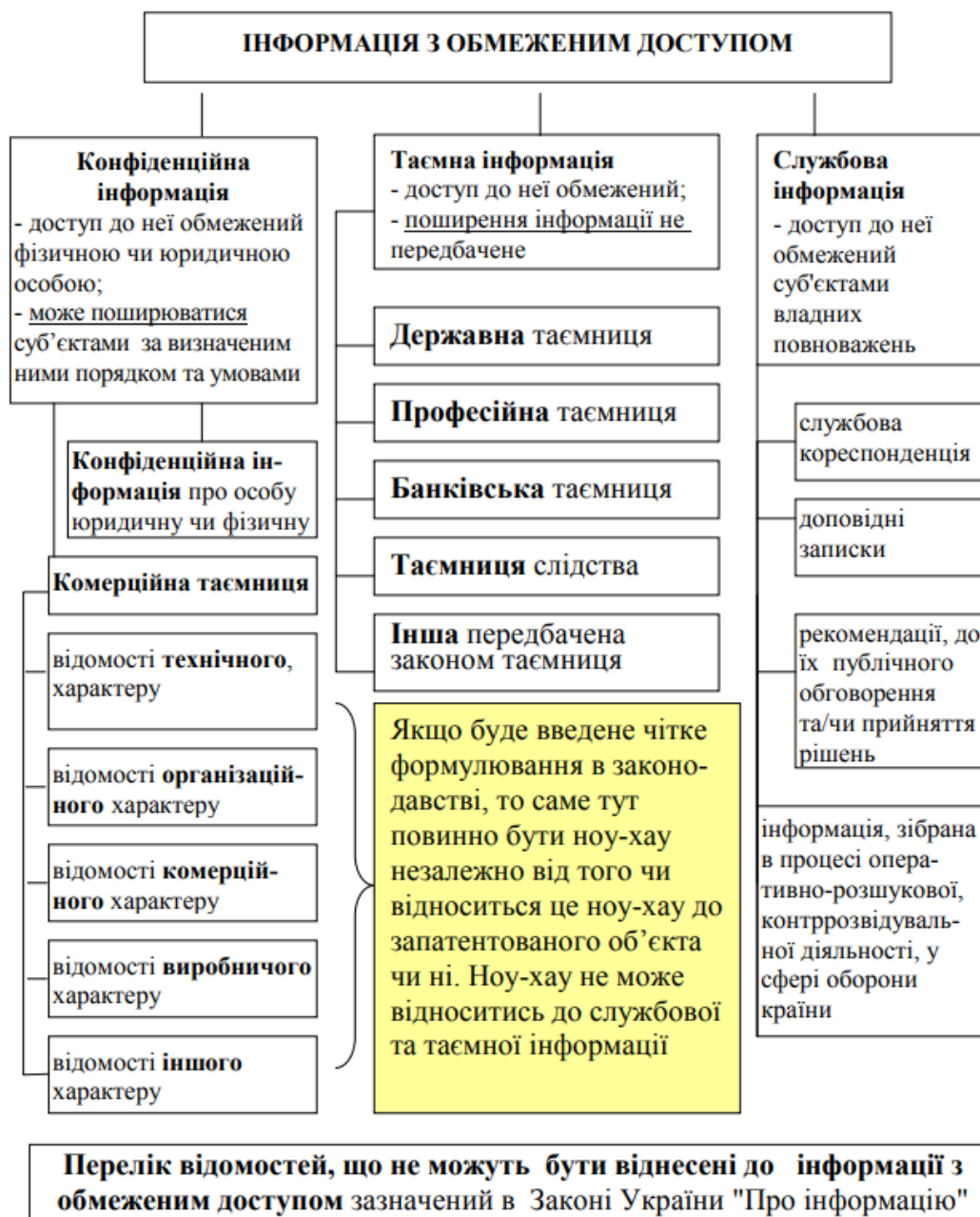
Теоретичні відомості

Надважливе значення у розвитку ринкової економіки має інтелектуальний капітал підприємства і людини. Саме до інтелектуальної діяльності людини загалом і у межах підприємства належить ноу-хау. В умовах ведення бізнесу, вміння розпоряджатися ноу-хау веде до економічної вигоди підприємств.

Відмінність ноу-хау від патенту полягає в тому, що воно не документується, тобто захищається переважно комерційною таємницею. Таким чином можна сказати, що захист ноу-хау – це не дія, а процес, що включає аналіз ризиків витоку інформації під час реалізації бізнесу та його розширення, включає розробку механізмів для їх нівелювання. Саме тому на багатьох підприємствах діє положення про комерційну таємницю, впроваджуються ефективні договори про нерозголошення та режими охорони інформації на підприємствах. Для цього ретельно підбирають кадри, технічний персонал; перевіряються та підбираються електронні носії і бази даних, використовують спеціальне програмне забезпечення, створюються дієві служби безпеки в яких встановлюється можливість проведення внутрішніх розслідувань.

Слід зазначити, що ноу-хау не можливо захистити чи запатентувати: його можна тільки передати чи продати. Саме тому надважливим завданням є звуження людського фактору, оскільки найчастіше виток інформації відбувається через необережність або умисне саме працівниками підприємства. За розглядом законодавства України поняття «ноу-хау» стосується тільки конфіденційної інформації (саме комерційної таємниці), бо саме вона може бути поширена на певних умовах, а значить може бути

предметом купівлі-продажу. Нижче наведено класифікацію інформації з обмеженим доступом.

Ноу-хау повинні бути:

- 1) *Секретними* – тобто не бути загально- або легкодоступними;
- 2) *Суттєвими* – повинні містити інформацію (за виключенням простої), що має важливе значення для цілого або значної частини технологічного процесу, продукту, послуги або для їх вдосконалення;
- 3) *Корисними* – допомагати вступити на новий ринок; надати перевагу у конкуренції з іншими виробниками або надавачами послуг, частина цінності ноу-хау, зокрема, може полягати у лідерстві у часі, яке отримує ліцензіат, якщо йому передаються ноу-хау;

4) *Ідентифікованими* – тобто має бути описано або записано у такий спосіб, щоб можливо було перевірити те, що воно відповідає критеріям секретності, суттєвості та корисності.

Ноу-хау до патенту (заявки на патент) може містити:

➤ Непатентоздатну інформацію: креслення та/чи іншу технічну інформацію, яка не відображена ні у формулі, ні в описі,

➤ Патентоздатну інформацію, яка незапатентована умисно, наприклад, це описи процесів обробки, рецептури (класичний випадок – рецептура «Coca-Cola»);

➤ Патентоздатну інформацію, яка запатентована, при цьому не розкрито наступне:

- оптимальні характеристики чи форма реалізації окремих конструктивних елементів та зв'язків між ними;

- оптимальний склад речовини для досягнення найкращого технічного результату, із зазначенням у формулі діапазонів складових, а в описі окремі приклади реалізації об'єкта, але не оптимальні;

- оптимальні умови здійснення способу для досягнення найкращого технічного результату, із зазначенням у формулі діапазонів, наприклад, режимів, а в описі окремі приклади реалізації об'єкта, але не оптимальні.

Якщо мова йде про креслення та іншу технічну документацію, то тут зрозуміло все і покупець зацікавлений в такому ноу-хау, оскільки така купівля – це економія часу та грошей (лідерство у часі).

Зі складами продуктів, умовами, характеристиками та формами реалізації ситуація трохи інша, бо ця інформація за правилами складання не вимагає зазначення оптимальних складів, умов характеристик та форм реалізації, має бути зазначена в патенті і в розділі опису «відомості, що підтверджують можливість здійснення...», а значить можна оптимальні рішення оформити також окремим документом як «ноу-хау».

Приклади виявлення в матеріалах заявки на винахід (корисну модель) ноу-хау

А) Виявлення ноу-хау за патентом України № 95378 «СПОСІБ ДЕФОРМАЦІЙНО-ТЕРМІЧНОЇ ОБРОБКИ МЕТАЛІВ ТА СПЛАВІВ»

Текст формули патенту наведено нижче.

Спосіб деформаційно-термічної обробки металів та сплавів, що включає попередню деформацію металу або сплаву з наступною термічною обробкою, який відрізняється тим, що метали та сплави попередньо деформують при температурі навколишнього середовища зі ступенем обтискування більше 70%, нагрівають до температури початку рекристалізації, витримують протягом 0,5-10 хвилин та охолоджують до температури навколишнього середовища зі швидкістю, яка не викликає росту рекристалізаційних зерен.

Можливе ноу-хау

1. Для конкретного металу чи сплаву при конкретному ступені обтискування X % витримка складає У хвилин.

2. Для конкретного металу чи сплаву при конкретному ступені обтискування X %, витримці У хвилин, швидкість охолодження складає _____.

Б) Виявлення ноу-хау за патентом України № 70447 «АЛЮМІНІЄВИЙ СПЛАВ»

Текст формули патенту наведено нижче.

Алюмінієвий сплав, що містить кремній, мідь, алюміній, який відрізняється тим, що додатково містить залізо, манган та титан, при наступному співвідношенні компонентів, мас. %:

кремній 7,5-10,0

мідь 2,0-4,5

залізо 0,75-1,15

манган 0,5-0,8

титан 0,05-0,2

алюміній решта.

Можливе ноу-хау

1. Для забезпечення оптимального технічного результату – підвищення твердості, зносостійкості та кавітаційної стійкості, а також довговічності деталей використовують такий сплав (зазначається конкретний відсоток кожної складової сплаву).

2. Спосіб отримання зазначеного алюмінієвого сплаву може бути запатентований, а може зберігатись в режимі ноу-хау.

В) Виявлення ноу-хау за патентом України № 98857 «НАВАНТАЖУВАЛЬНИЙ ПРИСТРІЙ ДЛЯ ШЛІФУВАННЯ»

Текст формули патенту наведено нижче.

Навантажувальний пристрій для шліфування, який складається з пластинчатого ланцюга, розташованого на зірочці, яка закріплена на осі з можливістю обертання у вушці, розташованому на нерухомій частині пристрою для шліфування за пружною схемою, при цьому один кінець пластинчатого ланцюга закріплений на рухомій частині пристрою для шліфування за пружною схемою, а на іншому кінці пластинчатого ланцюга закріплений вантаж вузла, що забезпечує переміщення рухомої частини пристрою для шліфування за пружною схемою тільки в напрямку оброблюваної поверхні деталі, який відрізняється тим, що зірочка закріплена на осі з можливістю обертання навколо неї, вісь закріплена у вушці нерухомо, а вузол, що забезпечує переміщення рухомої частини пристрою для шліфування, складається з розташованої на осі гвинтової пружини, одна частина внутрішньої поверхні якої має можливість контактування з зовнішньою циліндричною поверхнею ступиці на зірочці, а інша частина внутрішньої поверхні пружини - з циліндричною поверхнею осі, при цьому напрямок витка гвинта пружини є протилежним напрямку обертання зірочки, обумовленому дією вантажу.

Можливе ноу-хау

1. Якби у формулі, що розглядається, не було б зазначено, що «напрямок витка гвинта пружини є протилежним напрямку обертання зірочки, обумовленому дією вантажу» – це могло б бути ноу-хау, як оптимальна форма реалізації.

2. Матеріали окремих деталей, способи отримання заготовок та подальшої їх обробки, оптимальні характеристики окремих конструктивних елементів (наприклад пружного елемента).

3. Креслення пристрою.

4. Інша документація необхідна для постановки на виробництво (технічні умови, режими роботи, методика випробувань...).

Документування матеріалів ноу-хау

Стосовно ідентифікованості ноу-хау, то відома література де наведені приклади опису ноу-хау. Такий опис є одним з варіантів оформлення ноу-хау для подальшої його комерціалізації. Слід все ж зазначити, що ні в яких нормативно-правових документах структура опису ноу-хау не регламентована і описує ноу-хау його творець (чи особа яка виділила ноу-хау) на свій розсуд, але так, щоб можна було перевірити секретність, суттєвість та корисність.

«Ноу-хау» обов'язково повинно мати назву. Вимоги до назви не регламентовані.

Рекомендується така структура назви «Представлення ноу-хау... (можна зазначити офіційну назву об'єкта та, за наявності, номер заявки/патенту на винахід чи корисну модель) на торги».

Взагалі об'єм опису ноу-хау не регламентується. Рекомендований об'єм (для цілей цього практичного заняття) 1...2 стор. тексту (сторінки формату А4 (210x297мм). Кожну пропозицію рекомендується нумерувати. Логіка побудови тексту повинна бути бездоганною з точки зору розкриття ноу-хау.

Опис, для цілей цього практичного заняття, рекомендовано складати з двох частин, кожна з яких починається стандартно. Кожна частина повинна містити лише ті відомості, вимоги, параметри, без яких реалізація в життя «ноу-хау» неможлива.

Частина 1. Для підготовки до реалізації (виготовлення, застосування) об'єкта необхідно (навести перелік матеріалів, креслень, інструментів, деталей, обладнання, речовин і т.п.).

Частина 2. Для реалізації (виготовлення, застосування) об'єкта необхідно (навести перелік послідовних дій з матеріалами, інструментами, деталями, обладнанням, речовинами і т.п.).

Можливо також зазначення конкретного технічного результату (для цього можливе, оформлення частини 3).

Реальне ноу-хау має бути підписаним власником і зберігатися як конфіденційна інформація та рекомендується його нотаріальне засвідчення (особливо в тому випадку, коли власником ноу-хау є фізична особа).

Завдання

1. Виявлення ноу-хау за матеріалами своєї заявки на патент на винахід чи корисну модель за темою магістерської роботи. Зробити опис відомостей, які можуть складати ноу-хау для своєї заявки на патент на винахід чи корисну модель.

2. Виявити ноу-хау в матеріалах заявки на винахід (корисну модель) чи за патентними документами інших винахідників за темою магістерської роботи та задокументувати виявлене ноу-хау. Визначити назву ноу-хау та здійснити опис ноу-хау із зазначенням необхідних підписів.

Результати практичної роботи оформити у вигляді звіту, у якому відобразити виконані завдання цієї роботи.

Контрольні запитання

1. Що таке ноу-хау? В чому полягає відмінність ноу-хау від патенту?
2. Які ризики для підприємства існують при використанні ноу-хау у власній діяльності та як їх уникнути?
3. Що таке інформація з обмеженим доступом та які її види існують? Охарактеризуйте кожен та виділіть місце ноу-хау у цій класифікації.
4. Охарактеризуйте вимоги до ноу-хау, що висуваються.
5. Що таке ноу-хау до патенту і яку інформацію воно може містити?
6. Яким чином слід оформлювати ноу-хау?

Практична робота № 6 Складання ліцензійного договору

Мета роботи: Засвоїти значення та вивчити призначення ліцензійного договору; навчитися складати проєкт ліцензійної угоди.

Завдання:

- 1) Ознайомитися із структурою ліцензійного договору;
- 2) Розглянути умови складання ліцензійних договорів та визначити умови, які є нікчемними;
- 3) Навчитися складати проєкт ліцензійної угоди.

Теоретичні відомості

Ліцензійний договір зазвичай складається з таких розділів:

- ✓ Преамбула;
- ✓ Визначення термінів, що використовуються в договорі;
- ✓ Предмет договору;
- ✓ Права та обов'язки ліцензіара та ліцензіата;

- ✓ Технічна документація;
- ✓ Гарантії і відповідальність;
- ✓ Платежі;
- ✓ Технічна допомога;
- ✓ Збори і податки;
- ✓ Конфіденційна інформація і документація;
- ✓ Реклама;
- ✓ Інформація і звітність;
- ✓ Технічні удосконалення і права на нові об'єкти;
- ✓ Захист прав, що передаються;
- ✓ Термін дії та умови розірвання договору;
- ✓ Наслідки припинення дії договору;
- ✓ Форс-мажорні обставини;
- ✓ Арбітраж (вирішення спорів між сторонами договору);
- ✓ Інші умови;
- ✓ Перелік додатків до договору, які є його невід'ємною частиною;
- ✓ Реквізити сторін;
- ✓ Підписи сторін.

Стаття 1111 ЦК України встановлює, що уповноважені відомства або творчі спілки можуть затверджувати типові ліцензійні договори, хоча ліцензійний договір може містити і умови, не передбачені типовим ліцензійним договором. Проте умови ліцензійного договору, укладеного з творцем об'єкта права інтелектуальної власності, що погіршують становище творця (або його спадкоємців) порівняно із становищем, передбаченим законом або типовим договором, та умови, що суперечать законодавству, є **нікчемними** і замінюються умовами, встановленими типовим договором або законом.

Умови договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності, що погіршують становище творця відповідного об'єкта або його спадкоємців порівняно з становищем, передбаченим Цивільним кодексом України та іншим законом, а також обмежують право творця на створення інших об'єктів, є **нікчемними**.

Умова договору, відповідно до якої суб'єкт прав інтелектуальної власності має право визначати ціну товару (робіт, послуг), передбаченого договором, або встановлювати верхню чи нижню межу цієї ціни, є **нікчемною**.

Умови договору про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності, що обмежують право творця цього об'єкта на створення інших об'єктів, є **нікчемними**.

При укладанні ліцензійних угод здійснюється купівля – продаж об'єктів інтелектуальної власності. Для цього можуть використовувати різні види платежів, такі як:

1. *Паушальні платежі* – це одноразові платежі, що становлять фіксовану суму і не залежать від обсягів виробництва (продажу) продукції (товарів, робіт, послуг) з використанням об'єкта права інтелектуальної власності;

2. *Роялті* – платежі за користування об'єктом інтелектуальної власності, котрі ліцензіат (отримувач ліцензії, патенту) сплачує ліцензіару (продавцю ліцензії, патенту) за поточне користування активами. Виплачуються, як правило, у відсотках від суми валового або чистого продажу отриманої від використання активу або як фіксована ціна за одиницю продажу товару, тобто періодично і залежать від обсягів виробництва або реалізації об'єкту;

3. *Комбіновані платежі* – ліцензійні платежі, що включають роялті та паушальні платежі.

Завдання

Викладач розподіляє студентів на групи по 2 людини. Кожна група визначає хто з них виступає в ролі ліцензіара, а хто в ролі ліцензіата. Спільно формують проєкт договору, коригуючи, змінюючи положення типового договору відповідно до додатку А1 та відстоюючи кожен свої інтереси за необхідності звертаючись до законодавства (додаток А2).

В ході роботи кожна група повинна:

- Обговорити та узгодити питання, щодо виду ліцензійної угоди;
- Обговорити та узгодити питання щодо виду оплати (паушальні платежі, роялті, комбіновані);
- Обговорити та узгодити питання щодо вартості угоди в залежності від витрат та створення об'єкту (витрачений час – витрачені кошти) та очікуваного прибутку (знайдену суму рекомендовано помножити на 2,0...2,5 з метою урахування вирахування з неї різних податків);
- Звернути особливу увагу на ті пункти договору, де є помітка про можливість наявності «пастки» та визначити для кого ця пастка (для ліцензіара чи ліцензіата);
- При виявленні некоректно чи неправильно сформульованих пунктів договору надати інше формулювання такого пункту;
- За доцільності ввести додаткові пункти на надати їх формулювання (можна на окремій сторінці);
- За доцільності видалити необхідні пункти.

Кожен студент має оформити ліцензійну угоду для свого об'єкту.

Результати практичної роботи оформити у вигляді звіту, де надати ліцензійну угоду до об'єкту за своєю магістерською роботою.

Контрольні запитання

1. Що таке ліцензійний договір і з яких розділів він складається?
2. Що таке нікчемні умови при складанні ліцензійного договору?
3. Хто такий ліцензіат і ліцензіар? Які права і обов'язки вони мають?

4. Які види платежів можуть використовуватися при купівлі – продажу об'єктів інтелектуальної власності? Охарактеризуйте кожен.

5. Норми якого законодавства є основоположними при укладанні ліцензійних договорів?

6. На що слід звертати увагу ліцензіату та ліцензіару при складанні і підписанні ліцензійних угод?

7. Які переваги і недоліки ліцензійних договорів?

ДОДАТКИ

Додаток А1

Бланк для укладання проекту ліцензійного договору ЛІЦЕНЗІЙНИЙ ДОГОВІР

про надання дозволу на використання

(зазначити об'єкт права інтелектуальної власності)*

від " __ " _____ 20_ р.

N _____

Цей договір укладено між:

(прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи або повне найменування юридичної особи)
далі - Ліцензіар, з одного боку, і _____

(прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи або повне найменування юридичної особи)
далі - Ліцензіат, з іншого боку, беручи до уваги, що:

а) _____

(прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи або повне найменування юридичної особи,
що є власником)

має права на **(зазначити об'єкт права інтелектуальної власності)**;

б) на об'єкт, що є предметом цього договору, у Ліцензіара немає ***(якщо є, то зазначити документи з повною бібліографією та відкоригувати текст)*** охоронних документів та ним не подано заявки на територіях, щодо яких надається ліцензія;

в) Ліцензіат бажає придбати на умовах цього договору ліцензію з метою **(зазначити доцільне)** виробництва, використання та продажу вказаної вище продукції; домовилися про наступне.

При цьому Ліцензіату надається право:

**) В подальшому в дужках жирним шрифтом, курсивом та підкреслюванням позначаються коментарі або необхідність здійснення зазначених конкретних дій*

на виготовлення, застосування, продаж, рекламу та інше введення в господарський оборот продукції за ліцензією і/або спеціальної продукції (зокрема, з використанням, при необхідності, спеціального обладнання, комплектуючих вузлів, деталей і сировини, що застосовуються Ліцензіаром на території дії Договору).

При цьому Ліцензіар зберігає (чи ні?) за собою право самому використовувати вищевказаний винахід і продавати невиключні ліцензії на "Території" третім особам

г) Ліцензіар передає Ліцензіату необхідну і достатню для використання винаходу за п. 1.1 технічну та іншу документацію, здійснює надання технічної та іншої допомоги і, при необхідності, поставку зразків і матеріалів, а також спеціального обладнання.

1. Визначення термінів

Терміни (зазначити доцільні терміни придатні для цілей цього договору), що використовуються в цьому договорі, означають:

1.1. "Ноу-хау" - об'єкт комерційної таємниці, а саме: знання, досвід, секрети виробництва і т.п., точне визначення яких дається в додатку N 1. (або/і)

"Патенти" - патенти, що одержані Ліцензіаром, а також патенти, які будуть одержані по вже поданим на реєстрацію заявкам на винаходи (Додаток №1).

1.2. "Продукція за ліцензією" (продукція, що вироблятиметься на основі ліцензії), а саме - _____.

1.3. "Спеціальне обладнання" - обладнання, необхідне для виготовлення продукції за ліцензією (додаток № 2).

1.4. "Спеціальна продукція" - продукція, яка не підпадає під визначення, наведене в п.2.2 даного Договору, додатково розроблена Ліцензіатом з використанням винаходу(ів), що охороняється(ються) патентом(ами).

1.5. "Конфіденційність" - дотримання заходів із запобігання випадкового чи навмисного розголошення відомостей, що стосуються патентів, третім особам.

1.6. "Звітний період" - період діяльності Ліцензіата щодо виконання умов цього договору протягом ____ місяців, починаючи з дати набрання договором в сили.

1.7. "Територія" _____

(регіони відповідно до політико-

адміністративного поділу країни або галузь промисловості і т.п.)

1.8. "Платежі нетто" - платежі, при яких всі можливі збори і податки сплачуються Ліцензіатом..

2. Об'єкт договору

2.1. Ліцензіар надає Ліцензіатові на строк дії цього договору та за винагороду, яка виплачується Ліцензіатом,

(виключну/одиничну/невиключну)

ліцензію на (зазначити об'єкт права інтелектуальної власності) .

2.2. За цим договором Ліцензіатові надається право (зазначити доцільне) :

(Варіанти п. 2.2)

(при виключній ліцензії):

- на виробництво, використання та продаж продукції за ліцензією (зокрема, з використанням при потребі спеціального обладнання, комплектуючих вузлів, деталей та сировини, що застосовуються Ліцензіаром на вказаній у пп. 1.7 цього договору території);

- на надання субліцензії іншим особам в обсязі наданих йому за цим договором прав у визначеній договором сфері.

При цьому Ліцензіар не може використовувати сам, а також передавати іншим особам вказані права у визначеній цим договором сфері.

(при одиничній ліцензії):

на виробництво, використання та продаж продукції за ліцензією (зокрема, з використанням при потребі спеціального обладнання, комплектуючих вузлів, деталей та сировини, що застосовуються Ліцензіаром на вказаній у пп. 1.7

території). При цьому Ліцензіар зберігає за собою право самому використовувати вказане право як за межами, так і в межах визначеної цим договором сфери.

(при невиключній ліцензії):

на виробництво, використання та продаж продукції за ліцензією (зокрема, з використанням при потребі спеціального обладнання, комплектуючих вузлів, деталей та сировини, що застосовуються Ліцензіаром на вказаній у пп. 1.7 території). При цьому Ліцензіар зберігає за собою право самому використовувати вказане право як за межами, так і в межах визначеної цим договором сфери та передавати його іншим особам.

2.3. Умови надання невиключної ліцензії іншим особам не можуть бути більш сприятливими ніж визначені цим договором. У разі надання іншій особі невиключної ліцензії на використання прав, що є об'єктом цього договору, Ліцензіар зобов'язаний повідомити про це Ліцензіата і запропонувати йому такі ж умови.

3. Технічна документація

3.1. Вся технічна документація, необхідна і достатня для виробництва продукції за ліцензією (додаток № 3), передається Ліцензіаром уповноваженому представникові Ліцензіата _____ (адреса місця передачі) на _____ мові у _____ примірниках протягом _____ від дати початку дії даного Договору.

Технічна документація та матеріали щодо технічних норм та стандартів, що прийняті у відповідній галузі промисловості Ліцензіата, виготовляються Ліцензіатом за згодою Ліцензіара. За попередньою домовленістю між Сторонами технічна документація може бути пристосована до умов Ліцензіата. Технічна документація повинна мати розшифровку умовних позначень та заводських норм, на які даються посилання в цій технічній документації.

3.2. При передачі технічної документації складається приймально-здавальний акт з підписами уповноважених представників обох сторін. Якщо Ліцензіат або

його уповноважений представник не з'явилися у строк, встановлений для передачі, то Ліцензіар може надіслати документацію рекомендованою поштою на адресу та за рахунок Ліцензіата.

Датою передачі документації вважатиметься дата акта приймання-передачі або дата поштового штемпеля на накладній відповідно.

3.3. Якщо Ліцензіат при передачі чи протягом 3 (трьох) місяців після отримання ним документації встановить неповноту чи неправильність отриманої від Ліцензіара документації, то Ліцензіар зобов'язаний протягом 3 (трьох) тижнів після надходження письмової рекламації передати документацію, якої не вистачає, або виправити часткові недоліки та передати відкориговану документацію Ліцензіату.

У цьому разі датою передачі документації вважатиметься дата передачі документації, якої не вистачало, чи відкоригованої документації згідно з положеннями абзацу 2 п. 3.2.

3.4. Ліцензіат може розмножити документацію для своїх потреб, але при збереженні зобов'язань зі забезпечення конфіденційності.

4. Удосконалення та поліпшення

4.1. Протягом строку дії цього договору Сторони зобов'язуються негайно інформувати одна одну про всі проведені ними удосконалення, що стосуються **(зазначити об'єкт права інтелектуальної власності)**, продукції за ліцензією і спеціальної продукції.

4.2. Сторони зобов'язуються в першу чергу пропонувати одна одній всі вищевказані удосконалення і поліпшення. Умови передачі цих удосконалень і поліпшень узгоджуватимуться Сторонами додатково.

4.3. Захищені та заявлені удосконалення і поліпшення, що стосуються **(зазначити об'єкт права інтелектуальної власності)** та продукції за ліцензією, а також удосконалення та поліпшення особливої цінності, які створюються однією із Сторін, вважаються такими, що належать їй та в першу чергу будуть запропоновані другій Стороні. Передача цих удосконалень та

поліпшень проводиться, як правило, з оплатою на умовах окремого ліцензійного договору.

4.4. У разі відмови будь-якої із Сторін чи неотримання відповіді на пропозицію, що стосується використання удосконалень чи поліпшень протягом _____ місяців, Сторони мають право пропонувати удосконалення чи поліпшення третім особам.

5. Зобов'язання та відповідальність

5.1. Ліцензіар заявляє, що на момент підписання цього договору йому нічого не відомо про права інших осіб, які б могли бути порушені наданням цієї ліцензії.

5.2. Ліцензіар гарантує технічну здійсненність виробництва продукції за ліцензією на підприємстві(ах) Ліцензіата та про можливості досягнення показників, передбачених цим договором, за умови повного дотримання Ліцензіатом технічних умов та інструкцій Ліцензіара **(УВАГА!!! Знайти "настку")**.

Механічні, технологічні, техніко-економічні та інші показники продукції за ліцензією наводяться у додатку № 4 до цього договору.

5.3. Ліцензіар заявляє, що технічна документація та інші матеріали, що передаються Ліцензіату, будуть комплектні, якісно виготовлені відповідно до чинних норм і стандартів Ліцензіата **(УВАГА!!! Знайти "настку")**.

Примітка. Сторони можуть застережити й інші вимоги щодо документації та іншої інформації.

5.4. Ліцензіат зобов'язується виготовляти продукцію у повній відповідності з отриманою технічною документацією та інструкціями Ліцензіара в частині, що стосується **(зазначити об'єкт права інтелектуальної власності)** .

Примітка. Сторони за домовленістю можуть не включати цей пункт у договір.

5.5. Сторона, що не виконала вищевказаних умов, зобов'язана відшкодувати іншій Стороні понесені нею у зв'язку з цим невиконанням збитки в межах _____.

5.6. За порушення строків передачі технічної документації та іншої необхідної інформації відповідно до розділу 4 цього договору Ліцензіар виплачує Ліцензіарові штраф, що вираховується у розмірах _____, але не вище _____.

5.7. Розмір відшкодування збитків та договірних штрафів, про які одна Сторона може заявити через різні порушення умов цього договору, не може перевищувати отриманих (належних для отримання) чи виплачених (які потрібно виплатити) за розділом 7 цього договору сум, якщо Сторони домовилися про інше.

6. Технічна допомога в освоєнні виробництва продукції за ліцензією

6.1. Для надання технічної допомоги Ліцензіату в освоєнні виробництва продукції за ліцензією, а також навчання персоналу Ліцензіата методам та прийомам роботи, що відносяться до виготовлення та застосування продукції за ліцензією, Ліцензіар на прохання Ліцензіата відряджає на підприємство(а) Ліцензіата необхідну кількість спеціалістів. Ліцензіат повідомляє Ліцензіара про своє прохання за _____ місяців до дати передбачуваного виїзду спеціалістів.

6.2. Ліцензіат забезпечує спеціалістів Ліцензіара на час їх перебування на підприємстві(ах) - Ліцензіата приміщенням у готелі, транспортними засобами для проїзду до місця роботи і назад, телефонно-телеграфним зв'язком та іншими погодженими видами обслуговування (вказати доцільне).

6.3. Усі витрати, пов'язані з відрядженням спеціалістів з метою надання необхідної технічної допомоги, враховуючи (вказати доцільне), оплату вартості залізниці чи авіаквитків _____ до місця їх призначення і назад, перевезення _____ кг багажу на одну людину понад дозволені за авіаквитком, а також винагороду залежно від кваліфікації спеціалістів, несе Ліцензіат за такими ставками:

6.4. У разі звернення Ліцензіата до Ліцензіара з проханням про відвідування підприємств, що виробляють продукцію за ліцензією, з метою ознайомлення з

їх виробництвом та обладнанням на місці, Ліцензіар задовольнить таке прохання **(УВАГА!!! Знайти можливу "пастку")**.

Усі витрати, пов'язані з відвідуванням та перебуванням спеціалістів на підприємствах Ліцензіара, несе Ліцензіат.

6.5. На прохання Ліцензіата та за його рахунок Ліцензіар поставить йому зразки продукції за ліцензією та матеріалів, а також спеціальне обладнання, необхідне для виробництва продукції за ліцензією **(зазначити доцільне)** .

Примітка. Якщо Ліцензіаром виступає фізична особа, пп. 6.4 і 6.5 не застосовуються.

7. Платежі

7.1. За надання прав, що передбачені цим договором, за технічну документацію та іншу інформацію, що вказана у додатку №4, Ліцензіат виплачує Ліцензіарові винагороду відповідно до наступного:

Варіант 1

(передбачає одночасні та періодичні виплати суми, що була обумовлена наперед)

а) сума в розмірі _____ гривень

(цифрами та прописом)

виплачується за пред'явленням рахунку в трьох примірниках

у _____

(банк Ліцензіара)

протягом _____ днів від дати _____;

б) сума в розмірі _____ гривень

(цифрами та прописом)

виплачується за пред'явленням рахунку в трьох примірниках

(банк Ліцензіара)

протягом _____ днів від дати набрання договором сили;

в) сума в розмірі _____ гривень

(цифрами та прописом)

виплачується за пред'явленням рахунку, у трьох примірниках та копії акта приймання-передавання або копії накладної, передбачених у п. 3.2 цього договору, протягом ____ днів від дати приймання технічної документації;

г) сума в розмірі _____ гривень

(цифрами та прописом)

виплачується протягом _____ днів від дати початку виробництва/серійного виробництва.

Сторони визначають, що вважається початком виробництва/серійного виробництва.

Варіант 2

(передбачає одночасні або періодичні платежі та подальші поточні відрахування протягом строку дії цього договору)

а) початкова виплата в розмірі _____

(цифрами та прописом)

гривень виплачується протягом _____ днів віддати набрання чинності цим договором _____;

(банк Ліцензіара)

- періодичні відрахування (роялті) виплачуються Ліцензіарові у розмірі ____ % від ціни продажу продукції за ліцензією і ____ % від ціни продажу спеціальної продукції, виготовленої та реалізованої Ліцензіатом;

- періодичні відрахування (роялті) виплачуються Ліцензіарові у розмірі _____ гривень за одиницю

(цифрами та прописом)

(штуку, кілограм і т.п.) продукції за ліцензією і _____

_____ гривень за одиницю

(цифрами та прописом)

спеціальної продукції, виготовленої та реалізованої Ліцензіатом.

З урахуванням специфіки предмета цього договору Сторони можуть домовитися про платежі у вигляді роялті, без попередньої оплати;

б) початкова оплата в розмірі _____
(цифрами та прописом)

гривень, з яких:

- сума у розмірі _____
(цифрами та прописом)

гривень виплачується) протягом _____ днів від дати набрання цим договором сили (інкасо з негайною оплатою, з наступним акцептом і т.п.);

- сума в розмірі _____
(цифрами та прописом)

гривень виплачується за пред'явленням рахунку у трьох примірниках

_____ (банк Ліцензіара)

протягом _____ днів після передання технічної документації, вказаної у розділі 3 цього договору, і копії акта приймання-передавання або копії відправленої поштою накладної, як це передбачено п. 3.2;

- періодичні відрахування (роялті) - у % або гривнях, як це передбачено у підпункті "а" Варіанта 2.

7.2. Періодичні відрахування (роялті) здійснюються Ліцензіатом протягом _____ днів, що настають за звітним періодом.

7.3. Усі платежі за цим договором розуміються як платежі нетто на користь Ліцензіара.

7.4. Після припинення строку дії цього договору його положення застосовуються доти, доки не будуть остаточно врегульовані платежі, зобов'язання за якими виникли у період його дії.

8. Інформація та звітність

8.1. Ліцензіат протягом ____ днів, які настають за звітним періодом, надає Ліцензіару зведені бухгалтерські дані щодо обсягу виробництва та реалізації продукції за ліцензією та спеціальної продукції протягом звітного періоду, а також дані про ціни продажу продукції за ліцензією та спеціальної продукції.

8.2. Ліцензіар має право проводити перевірку даних щодо обсягу виробництва та реалізації продукції за ліцензією та спеціальної продукції на підприємствах Ліцензіата за зведеними бухгалтерськими даними відповідно до п. 1.7 цього договору. Ліцензіат зобов'язується забезпечити можливість такої перевірки.

(УВАГА!!! Знайти "пастку").

Примітка. Розділ 8 застосовується у випадках, коли платежі здійснюються відповідно до розділу 7 (Варіант 2).

9. Забезпечення конфіденційності

9.1. Сторони беруть на себе зобов'язання із збереження конфіденційності технічної документації та інформації, що стосуються виробництва продукції за ліцензією та спеціальної продукції.

Сторони вживатимуть усіх необхідних заходів для того, щоб попередити повне чи часткове розголошення вказаних відомостей чи ознайомлення з ними інших осіб без взаємної домовленості.

9.2. З переданою документацією, інформацією будуть ознайомлені тільки ті особи з персоналу підприємств Ліцензіата та партнерів з кооперації, які безпосередньо пов'язані з виробництвом продукції за ліцензією.

9.3. У разі розголошення Ліцензіатом чи його партнерами з кооперації відомостей, що містяться у вказаній документації та інформації, Ліцензіат відшкодує Ліцензіарові понесені ним у зв'язку з цим збитки. Таку саму відповідальність несе Ліцензіар **(УВАГА!!! Знайти "пастку").**

9.4. Зобов'язання із збереження конфіденційності зберігають свою силу і після закінчення строку дії цього договору чи його дострокового розірвання протягом наступних ____ (днів) років.

10. Захист прав, що передаються

10.1. Якщо після укладення цього договору будь-які інші особи подадуть заявку на патент або їм будуть видані патенти на території, що можуть позбавити Ліцензіара або Ліцензіата права повністю або частково використовувати (зазначити об'єкт права інтелектуальної власності), Сторони негайно після того, як їм стане відомо про це, вчинять сумісні дії на захист (зазначити об'єкт права інтелектуальної власності) і, у разі необхідності, з оспорювання дійсності заявок чи патентів інших осіб, а також здійснять інші заходи, пов'язані з виконанням цього договору.

10.2. У разі, якщо до Ліцензіата будуть пред'явлені претензії чи позов з приводу порушення ним прав інших осіб у зв'язку з використанням ліцензії за цим договором Ліцензіат повідомляє про це Ліцензіара. Ліцензіат за згодою Ліцензіара зобов'язується врегулювати такі претензії або здійснити інші дії, які виключають виникнення витрат та збитків для Ліцензіата. Понесені Ліцензіатом витрати та збитки в результаті врегулювання вказаних претензій чи закінчення судових процесів будуть розподілені між Сторонами за їх домовленістю (УВАГА!!! Знайти "пастку").

10.3. (зазначити за доцільності) Ліцензіар зобов'язується підтримувати чинність дії патенту протягом всього терміну дії даного договору.

Якщо Ліцензіар має намір припинити підтримання дії патенту в силі, він завчасно інформує про це Ліцензіата і в цьому випадку врегулює свої відносини, що витікають з даного договору, наступним чином

_____ .

10.4. У разі, якщо Ліцензіат дійде висновку про доцільність патентування за кордоном винаходів Ліцензіара, по яким ще не отримано патенти, він доводить свою думку до відома Ліцензіара. Останній приймає рішення про доцільність правової охорони своїх винаходів за кордоном з урахуванням обґрунтування інтересів Ліцензіата.

Всі витрати, що пов'язані з таким патентуванням, розподіляються між сторонами за додатковою угодою.

10.5. У разі, якщо Ліцензіат дійде висновку про доцільність експорту за кордон продукції за ліцензією і /або спеціальної продукції, він повідомляє про це Ліцензіару.

Порядок і валюта виплат на користь Ліцензіара у цьому випадку будуть погоджені сторонами додатково.

11. Реклама

11.1. Ліцензіат має (зазначити доцільне) право/зобов'язується вказувати у відповідних рекламних матеріалах, а також на продукції за ліцензією та спеціальній продукції, що випускається на його підприємстві, що ця продукція виробляється за ліцензією Ліцензіара.

11.2. Питання про використання Ліцензіатом торговельної марки Ліцензіара Сторони врегульовують окремою угодою (зазначити доцільні об'єкти права інтелектуальної власності або вилучити цей пункт) .

12. Вирішення спорів

12.1. У разі виникнення спорів між Ліцензіаром та Ліцензіатом щодо застосування і тлумачення норм цього договору Сторони вживатимуть всіх заходів до вирішення їх шляхом переговорів між собою (УВАГА!!! Знайти "пастку").

12.2. У разі неможливості вирішення таких спорів шляхом переговорів, вони будуть вирішуватися у _____ порядку при застосуванні матеріального та процесуального права України..

(зазначити доцільне) У разі, якщо однією із Сторін договору є фізична особа - у судовому порядку у _____ суді; у разі, якщо обидві Сторони є юридичні особи - у _____ господарському суді.

13. Строки дії договору

13.1. Цей договір укладено на _____ років. Договір набуває сили з дати його підписання чи схвалення відповідними компетентними органами, якщо це схвалення необхідне, але не пізніше _____ місяців від дати підписання. В

останньому випадку договір набирає сили в момент відправки повідомлення про схвалення його іншою Стороною.

13.2. Цей договір за взаємною згодою Сторін може бути продовжено. Умови продовження строку дії договору будуть визначені Сторонами за шість місяців до закінчення строку дії цього договору.

13.3. Кожна зі Сторін має право достроково розірвати цей договір шляхом письмового повідомлення, якщо інша Сторона не виконає будь-яку умову за п.п. _____ цього договору. Однак Стороні, що не виконала свого зобов'язання, буде надано _____ місяців для усунення порушення.

13.4. Якщо цей договір буде достроково розірвано через невиконання Ліцензіатом своїх зобов'язань, то він позбавляється права виробляти, використовувати і продавати продукцію за ліцензією, так само як використовувати об'єкт договору в будь-якій іншій формі і зобов'язаний повернути Ліцензіатові всю технічну документацію. **(УВАГА!!! Знайти "настку")**.

13.5. По закінченню строку дії договору Ліцензіат має право використовувати об'єкт цього договору безоплатно, якщо не буде узгоджено інше. При цьому зобов'язання з конфіденційності зберігаються **(УВАГА!!! Знайти "настку")**.

14. Інші умови

14.1. Права та обов'язки кожної зі Сторін за цим договором не можуть передаватися іншій фізичній чи юридичній особі без письмового на те дозволу іншої Сторони, за винятком випадків, передбачених цим договором.

14.2. Усі зміни та доповнення до цього договору мають бути здійснені у письмовій формі і підписані уповноваженими на те особами, а також схвалені компетентними органами, якщо таке схвалення необхідне.

14.3. У всьому іншому, що не передбачено цим договором, застосовуватимуться норми цивільного та цивільно-процесуального права.

14.4. Сторони домовилися, що у разі необхідності, процедури з державної реєстрації договору (відомостей щодо договору) здійснюватиме _____.

14.5. Згадані у цьому договорі додатки NN 1-4 на _____ аркушах є його невід'ємною частиною.

14.6. Цей договір укладений у м. _____ "___" _____ р. у двох примірниках, по одному кожній із сторін.

15. Юридичні адреси, реквізити та підписи Сторін

ЛІЦЕНЗІАР

ЛІЦЕНЗІАТ

ПІДПИСИ СТОРІН

ЛІЦЕНЗІАР

ЛІЦЕНЗІАТ

_____/_____/

_____/_____/

(підпис)

(ПІБ

(підпис)

(ПІБ)

М.П.

М. П.

Додатки **(зазначити доцільне)**

Додаток № 1. Точне визначення **(зазначити об'єкт права інтелектуальної власності)** та їх перелік.

Додаток № 2. Перелік спеціального обладнання.

Додаток № 3. Технічна документація.

Додаток № 4. Технічні, технологічні, техніко-економічні та інші показники продукції за ліцензією.

Витяг з Цивільного кодексу України**Глава 75 РОЗПОРЯДЖАННЯ МАЙНОВИМИ ПРАВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

Стаття 1107. Види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності

1. Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності здійснюється на підставі таких договорів:

- 1) ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності;
- 2) ліцензійний договір;
- 3) договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності;
- 4) договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності;
- 5) інший договір щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

2. Договір щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності укладається у письмовій формі.

У разі недодержання письмової форми договору щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності такий договір є нікчемним.

Законом можуть бути встановлені випадки, в яких договір щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності може укладатись усно.

Стаття 1108. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності

1. Особа, яка має виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності (ліцензіар), може надати іншій особі (ліцензіату) письмове повноваження, яке надає їй право на використання цього об'єкта в певній обмеженій сфері (ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності).

2. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності може бути оформлена як окремий документ або бути складовою частиною ліцензійного договору.

3. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності може бути виключною, одиничною, невиключною, а також іншого виду, що не суперечить закону.

Виключна ліцензія видається лише одному ліцензіату і виключає можливість використання ліцензіаром об'єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, та видачі ним іншим особам ліцензій на використання цього об'єкта у зазначеній сфері.

Одинична ліцензія видається лише одному ліцензіату і виключає можливість видачі ліцензіаром іншим особам ліцензій на використання об'єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, але не виключає можливості використання ліцензіаром цього об'єкта у зазначеній сфері.

Невиключна ліцензія не виключає можливості використання ліцензіаром об'єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, та видачі ним іншим особам ліцензій на використання цього об'єкта у зазначеній сфері.

4. За згодою ліцензіара, наданою у письмовій формі, ліцензіат може видати письмове повноваження на використання об'єкта права інтелектуальної власності іншій особі (*субліцензію*).

Стаття 1109. Ліцензійний договір

1. За ліцензійним договором одна сторона (ліцензіар) надає другій стороні (ліцензіату) дозвіл на використання об'єкта права інтелектуальної власності (ліцензію) на умовах, визначених за взаємною згодою сторін з урахуванням вимог цього Кодексу та іншого закону.

2. У випадках, передбачених ліцензійним договором, може бути укладений субліцензійний договір, за яким ліцензіат надає іншій особі (субліцензіату) субліцензію на використання об'єкта права інтелектуальної власності. У цьому разі відповідальність перед ліцензіаром за дії субліцензіата несе ліцензіат, якщо інше не встановлено ліцензійним договором.

3. У ліцензійному договорі визначаються вид ліцензії, сфера використання об'єкта права інтелектуальної власності (конкретні права, що надаються за договором, способи використання зазначеного об'єкта, територія та строк, на які надаються права, тощо), розмір, порядок і строки виплати плати за використання об'єкта права інтелектуальної власності, а також інші умови, які сторони вважають за доцільне включити у договір.

4. Вважається, що за ліцензійним договором надається невиключна ліцензія, якщо інше не встановлено ліцензійним договором.

5. Предметом ліцензійного договору не можуть бути права на використання об'єкта права інтелектуальної власності, які на момент укладення договору не були чинними.

6. Права на використання об'єкта права інтелектуальної власності та способи його використання, які не визначені у ліцензійному договорі, вважаються такими, що не надані ліцензіату.

7. У разі відсутності в ліцензійному договорі умови про територію, на яку поширюються надані права на використання об'єкта права інтелектуальної власності, дія ліцензії поширюється на територію України.

8. Якщо в ліцензійному договорі про видання або інше відтворення твору винагорода визначається у вигляді фіксованої грошової суми, то в договорі має бути встановлений максимальний тираж твору.

9. Умови ліцензійного договору, які суперечать положенням цього Кодексу, є *нікчемними*.

Стаття 1110. Строк ліцензійного договору

1. Ліцензійний договір укладається на строк, встановлений договором, який повинен спливати не пізніше спливу строку чинності виключного майнового права на визначений у договорі об'єкт права інтелектуальної власності.

2. Ліцензіар може відмовитися від ліцензійного договору у разі порушення ліцензіатом встановленого договором терміну початку використання об'єкта права інтелектуальної власності. Ліцензіар або ліцензіат можуть відмовитися від ліцензійного договору у разі порушення другою стороною інших умов договору.

3. У разі відсутності у ліцензійному договорі умови про строк договору він вважається укладеним на строк, що залишився до спливу строку чинності виключного майнового права на визначений у договорі об'єкт права інтелектуальної власності, але не більше ніж на п'ять років. Якщо за шість місяців до спливу зазначеного п'ятирічного строку жодна із сторін не повідомить письмово другу сторону про відмову від договору, договір вважається продовженим на невизначений час. У цьому випадку кожна із сторін може в будь-який час відмовитися від договору, письмово повідомивши про це другу сторону за шість місяців до розірвання договору, якщо більший строк для повідомлення не встановлений за домовленістю сторін.

Стаття 1111. Типовий ліцензійний договір

1. Уповноважені відомства або творчі спілки можуть затверджувати типові ліцензійні договори.

2. Ліцензійний договір може містити умови, не передбачені типовим ліцензійним договором. Умови ліцензійного договору, укладеного з творцем об'єкта права інтелектуальної власності, що погіршують його становище порівняно з становищем, передбаченим законом або типовим договором, є нікчемними і замінюються умовами, встановленими типовим договором або законом.

Стаття 1112. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності

1. За договором про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності одна сторона (творець – письменник, художник тощо) зобов'язується створити об'єкт права інтелектуальної власності відповідно до вимог другої сторони (замовника) та в установлений строк.

2. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності повинен визначати способи та умови використання цього об'єкта замовником.

3. Оригінал твору образотворчого мистецтва, створеного за замовленням, переходить у власність замовника. При цьому майнові права інтелектуальної власності на цей твір залишаються за його автором, якщо інше не встановлено договором.

4. Умови договору про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності, що обмежують право творця цього об'єкта на створення інших об'єктів, є нікчемними.

Стаття 1113. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності

1. За договором про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності одна сторона (особа, що має виключні майнові права) передає другій стороні частково або у повному складі ці права відповідно до закону та на визначених договором умовах.

2. Укладення договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності не впливає на ліцензійні договори, які були укладені раніше.

3. Умови договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності, що погіршують становище творця відповідного об'єкта або його спадкоємців порівняно з становищем, передбаченим цим Кодексом та іншим законом, а також обмежують право творця на створення інших об'єктів, є нікчемними.

Стаття 1114. Державна реєстрація договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності

1. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності та договори, визначені статтями 1109, 1112 та 1113 цього Кодексу, не підлягають обов'язковій державній реєстрації. Їх державна реєстрація здійснюється на вимогу ліцензіара або ліцензіата у порядку, встановленому законом.

Відсутність державної реєстрації не впливає на чинність прав, наданих за ліцензією або іншим договором, та інших прав на відповідний об'єкт права інтелектуальної власності, зокрема на право ліцензіата на звернення до суду за захистом свого права.

2. Факт передання виключних майнових прав інтелектуальної власності, які відповідно до цього Кодексу або іншого закону є чинними після їх державної реєстрації, підлягає державній реєстрації.